LMP
LEHET MÁS A POLITIKA

FENNTARTHATÓSÁG ÉS SZOLIDARITÁS

Egy ökopolitikai költségvetési alternatíva

2010.OKTÓBER

Fenntarthatóság és szolidaritás
Egy ökopolitikai költségvetési alternatíva

Lehet Más a Politika
2010. október

Impresszum

Kiadja a Lehet Más a Politika országgyűlési frakciója

Felelős szerkesztő:
Scheiring Gábor,
az LMP gazdaságpolitikai kabinetjének vezetője

Szerzők:
az LMP tagjai, képviselői, szakértői és szimpatizánsai

Minden jog fenntartva!

Lehet Más a Politika országgyűlési frakció
Budapest, 2010. október

Tartalomjegyzék

Impresszum 2

Tartalomjegyzék 3

1. Köszöntő 5

2. Rendezőelvek és prioritások 6

3. Gazdaságpolitika: Munka és közösség 8

- 3.1. Bevezetés 8
- 3.2. Szolidáris közteherviselést! 9
- 3.3. Fenntartható közteherviselést! 15
- 3.4. Zöld munkahelyek és energiahatékonyság 24
- 3.5. Gépjárműadók és a közösségi közlekedés fejlesztése 25
- 3.6. A javasolt lépések fedezete 28

4. Társadalompolitika: gondoskodás és szolidaritás 29

- 4.1. Bevezetés 29
- 4.2. Tisztes lakhatást mindenkinek! 30
- 4.3. Mindenki iskolája 33
- 4.4. Fenntartható egészség 37
- 4.5. Vissza a munkaerőpiacra 43
- 4.6. A javasolt lépések fedezete 46

5. Környezetpolitika: fenntarthatóság és vidékfejlesztés 48

- 5.1. Bevezetés 48
- 5.2. Környezeti erőforrás-gazdálkodás és környezetbiztonság 49
- 5.3. Agrár-környezetvédelem és vidékfejlesztés: fenntartható mezőgazdaság 52
- 5.4. A javasolt lépések fedezete 56

6. A közösségi intézmények megerősítése: átláthatóság és erőszakmentesség 57

6.1. Bevezetés 57

6.2. Államépítés-csomag 58

6.3. Bűnmegelőzés, rendőrség 60

6.4. Nemzetközi kapcsolatok és védelempolitika 61

6.5. A javasolt lépések fedezete 61

7. A javaslatok összegzése és költségvetési hatásuk 64

1. Köszöntő

A 2011. évre szóló költségvetési és adótörvények fordulópontot jelentenek az ország életében. A Fidesz–KDNP-kormány 2010 tavaszi megalakulása óta egy határozott víziót vázolt fel a közteherviselés és a fontosabb állami feladatok finanszírozása tekintetében. A Lehet Más a Politika e közpolitikai fordulat számos elemét bírálta az elmúlt hónapokban. A bírálat ugyanakkor önmagában nem elég: választóink joggal várják el tőlünk egy átfogó alternatív vízió megfogalmazását, és ennek szakpolitikákra lebontott bemutatását. A költségvetési és adótörvények parlamenti tárgyalásának megkezdése előtt így indokolt a számvetés: milyen értékek mellett kell kiállnunk, és értékválasztásaink alapján milyen közpolitikai javaslatok megvalósulásáért kell fellépnünk.

Jelen kiadványunk összefoglalja az elmúlt hónapokban az LMP frakciója, tagjai, szimpatizánsai és szakértői által a költségvetési vitákra való felkészülés keretében végzett munka legfontosabb tapasztalatait. Ez a leltár természetesen korántsem teljes: a kormány büdzséjavaslatának megismerése után számos részterületen készülünk olyan módosító csomagokra, melyek hozzájárulhatnak egy igazságosabb és fenntarthatóbb társadalom megteremtéséhez. Mindezekre tekintettel abban a reményben osztjuk meg a T. Olvasóval közös gondolkodásunk eredményét, hogy kirajzolódik belőle egy, az ökopolitika elvein nyugvó jövőkép, és a hozzá a gyakorlatban elvezető út.

Üdvözlettel,

Schiffer András,
frakcióvezető

Scheiring Gábor,
az LMP gazdaságpolitikai kabinetjének vezetője

2. Rendezőelvek és prioritások

Az LMP 2010-es országgyűlési választási programjába foglalt alapelvek érvényessége nem vesztett időszerűségéből. Ebből következően a programot megalapozó értékhármas, a részvétel–igazságosság–fenntarthatóság triója jelenti a jelen dokumentum értékalapzatát is. E szempontok fényében az LMP számára a tágan értelmezett fenntarthatóság és szolidaritás szempontjainak képviselete nem csak testhezálló, de egy a magyar politikai palettán egyedülálló programot is ad.

Költségvetési javaslatunk fenntartható, amennyiben felelős, és a választókat nem kezeli gyermekként: nem tesz betarthatatlan ígéreteket, és nem ajánl szakmailag megalapozatlan változtatásokat. A felelősség kulcseleme a költségvetési hiány lefaragása is: az LMP támogatja, hogy a 2010-es 3,8 százalékos GDP-arányos államháztartási hiányt jövőre 3 százalékosra csökkentsük.[1] Az LMP elsősorban a generációk közötti igazságosság szempontjait szem előtt tartva így elfogadja, hogy a jövőre várható reál-GDP-növekedési többlet nyomán keletkező bevételeket elsődlegesen a deficitmutató javítására használjuk fel. Ezen alapelv folyományaként javaslataink során arra törekedtünk, hogy összköltségvetési szinten csak hiánysemleges átrendezéseket javasoljunk. E mögött az a megfontolás húzódik meg, hogy véleményünk szerint az aktuális újraelosztási szint mellett is lehet egy igazságosabb, fenntarthatóbb és befogadóbb országot teremteni.

Programcsomagunk e szűken vett fiskális szempontok mellett minden elemében hordozza a fenntarthatóság és szolidaritás szempontjait, vonatkozzon az a békés társadalmi együttéléshez szükséges újraelosztásra, az ökológiai egyensúly fenntartására vagy a közfeladatok az ország

1 Javaslatcsomagunkat az alábbi alapelvek mentén állítottuk össze. A bázisév a 2010-es költségvetési év, a kiindulópontot így a vonatkozó költségvetési törvény jelentette. Alkalmazva a technikai kivetítés elvét nem kalkuláltunk az új kormány már ismert, a bázisévhez képest mindenképpen változást jelentő intézkedéseivel (még ha néhány helyen ki is tértünk a várható változásokra). Az egyszerűség kedvéért 4%-os inflációval számoltunk, azaz ahol pl. bérbefagyasztást irányzunk elő, ott a 4%-os inflációs rés – pontosan tervezett bevételi oldal mellett – a bázisévhez képest forrástöbbletet eredményez. A reál-GDP növekedéséből származó bevételi többletet a hiánycsökkentésre „használtuk fel". Az uniós források önrészét képező költségvetési kiadásokat a vonatkozó szerződés- és operatív program/pályázatmódosítási kötelezettség miatt jelentős részben adottnak vettük.

fejlettségi szintjének megfelelő körének meghatározására. Az LMP országgyűlési frakciója a fenntarthatóság és szolidaritás két alapelvének megfelelően négy fő területen kíván konstruktívan részt venni a költségvetési és adótörvények vitájában, melyek a következők:

- a foglalkoztatást ösztönző és a gazdasági erőkülönbségeket kiegyenlítő gazdaságpolitika;
- a gondoskodás és szolidaritás elveire épített társadalompolitika;
- a természeti erőforrások és a vidéki élet minőségének védelmét szolgáló környezet- és vidékpolitika;
- a közösség érdekeit védő intézményrendszer megerősítése.

Lehet más a költségvetés!

3. Gazdaságpolitika: Munka és közösség

3.1. Bevezetés

Az LMP középtávú gazdaságpolitikai stratégiája a munkahelyteremtés és a közösségteremtés kulcsszavai köré szerveződik. Csak a munka teremthet az emberek számára biztos megélhetést jelentő jövedelmet. Munkájuk gyümölcsét pedig csak valamely földrajzi (helyi, nemzeti vagy európai) alapon, vagy a közös személyes háttér alapján szerveződő közösség részeként élvezhetik. Az LMP-nek mint a korábbi ideológiai megosztottságokon túllépő ökopártnak természetesen világos elképzelése van arról, hogy hogyan és milyen munkahelyeket kell teremteni. Az Agendában megemlített első közpolitikai feladat a munkahelyteremtés, melyhez a leghatékonyabb útnak a munkaadói járulékterhelés csökkentését tartottuk. A Zöld élénkítés című anyagunkban pedig megfogalmaztuk, hogy mely területeken járulhat hozzá az állam az ökológiailag fenntartható gazdasághoz az épületszigetelési programtól a közösségi közlekedésbe való beruházásig.

Az emberek munkájuk eredményét csak egy közösség vagy közösségek tagjaiként élvezhetik. Mindenkinek szüksége lehet egy segítő kézre, akkor, amikor elveszti a munkahelyét, ha nem tudja fizetni lakáshitele törlesztőrészletét, ha egy természeti katasztrófa éri, amiért semmilyen biztosítás nem kárpótolhat. Az Alapító Nyilatkozat ezt így fogalmazza meg: „Szeretnénk újra a középpontba állítani a politikai közösséget. Az egymással versengő önzések ökológiai és társadalmi katasztrófa felé sodródó világa helyett az együttműködés és a közösségi önrendelkezés világát ajánljuk." A helyi, regionális közösségek gazdaságának fejlesztése nem jobb-, vagy baloldali program, hanem az egyetlen fenntartható program. A jövő generációk érdekeinek figyelembevétele a közösség döntéseiben pl. az állami eladósodás megfékezésével nem pártkérdés, hanem az egyetlen fenntartható út. A nők, kisebbségek és a különböző hátrányos helyzetű csoportok „beengedése" a munkaerőpiacra a pálya kiegyenlítésével nem csak mobilizálja a közösség rejtett erőforrásait, de az egyetlen fenntartható alternatíva.

A munkában megteremtett közösség ideáljának jelenleg egyetlen parlamenti erő programja sem felel meg. Ezzel ellentétes irányba tartanak a kormányzó

pártok is: az egykulcsos adó illúzójával házaló Fidesz–KDNP a nem munkából származó jövedelmek (pl. elkülönülten adózó tőkejövedelem), valamint a magasabb jövedelmek adóztatásának csökkentésével nem vállalt fel egy egyértelműen foglalkoztatáspárti programot, és nem állt ki az igazságos közteherviselés mellett. A munkában megteremtett közösség ideálját felvállaló LMP részéről a költségvetési vitában megfogalmazandó beszédek és módosító indítványok ezt az általános programot bontják le konkrét szakpolitikai prioritásokra és a hozzájuk tartozó cselekvési tervre.

3.2. Szolidáris közteherviselést!

Az LMP elkerülhetetlennek tekinti a költségvetési hiány csökkentését, és elfogadja a kormány azon szándékát, hogy a 2010-es 3,8 százalékos GDP-arányos államháztartási hiányt jövőre 3 százalékosra csökkentse. Elsősorban a generációk közötti igazságosság szempontjait szem előtt tartva így elfogadja, hogy a jövőre várható reál-GDP-növekedési többlet nyomán keletkező bevételeket elsődlegesen a deficitmutató javítására használjuk fel.

E szűkös keretek között a számos lehetséges gazdaságpolitikai prioritás közül a munkahelyteremtést helyezzük programunk előterébe. A foglalkoztatás bővítése már az LMP egyik első programdokumentumában, az Agendában is első számú közpolitikai feladatként szerepelt. Nincs változás a tekintetben sem, hogy e célhoz vezető leghatékonyabb útnak a munkához kapcsolódó terhek csökkentését, ezen belül is az általános és nagymértékű járulékcsökkentést tartjuk. Ehhez fedezetet a fogyasztás, a vagyon, a környezetterhelés és a tőkejövedelmek fokozottabb adóztatása biztosíthat. Az általunk javasolt program élesen szemben áll az egykulcsos adó illúziójával: a magasabb jövedelmek és a nem munkából származó jövedelmek (pl. elkülönülten adózó tőkejövedelem) adóztatásának csökkentése nem egyértelműen foglalkoztatáspárti program, és nem áll ki az igazságos közteherviselés mellett.

Az adórendszer felülvizsgálata során mindemellett a következő *alapelvekből* indulunk ki. Törekedni kell a kiszámíthatóságra és átláthatóságra, az adófizetői bázis kiszélesítésére és az adó-elkerülési ösztönzők csökkentésére. Az adókedvezmények esetében – tekintettel az adminisztrációs terhek csökkentésére, a kis adók eltörlésére illetve az átláthatóság elvére –

az LMP csak a legszükségesebb esetekben támogatja ezek körének bővítését, inkább azok szűkítését látja jónak. E peremfeltételek betartása mellett a legfontosabb feladat az adórendszer társadalmi szolidaritást erősítő szerepének megőrzése. Ennek elemei:

Generációk közötti igazságosság: a hiánycél tartása, a nyugdíjrendszer fenntarthatósága;

Vertikális igazságosság: a progresszivitás megvalósítása az egyes jövedelmi rétegeket terhelő három adócsoporton keresztül (jövedelmi, vagyoni és fogyasztási típusú adók). A jövedelempolarizáció csökkentése, a legalsó jövedelmi szegmensek jövedelem- szintjének emelése;

Horizontális igazságosság: adott jövedelmi rétegen belül az adóterhelés kiegyenlítése, a gyermeket vállaló és gyermeket nem vállaló családok terheinek és társadalmi felelősségének figyelembevételével.

E szempontokat ugyanakkor a gyakorlatban súlyozni kell annak fényében, hogy mely közpolitikai problémákat tartjuk a legsúlyosabbnak. Az LMP szerint a gazdaságpolitika terén Magyarországon ma messze a legnagyobb kihívás a képzetlenek alacsony foglalkoztatása és magas aránya a társadalomban. A romák alacsony foglalkoztatása is ezzel a problémával függ össze. Míg az Unió régi 15 tagállamában a képzetlenek foglalkoztatása is 60% körül van, jó pár országban 70% fölött, addig nálunk nem éri el a 40%-ot sem.

A probléma orvoslásához ugyanakkor a gazdaságpolitika mindezidáig nem járult megfelelő mértékben hozzá: nem bontotta le a képzetlen munkanélküliek előtt álló akadályokat, melyek elérhetetlenné teszik számukra a munkába való visszatérést. A munkát terhelő adók és járulékok drágává teszik a foglalkoztatást. Ez – az ebből a szempontból magas minimálbér mellett – a termelékenységük fölé emeli a képzetlenek bérköltségét, így alacsony a kereslet az ő munkaerejük iránt. Az így tartóssá vált munkanélküliség szegénységhez és a

szegénység újratermelődéséhez vezet az újabb generációkban, ez pedig újabb szociális kiadásokra teremt igényt. Ezzel bezárul a kör.

Az LMP ennek okán a legfontosabb gazdaságpolitikai eszköznek a bérköltségek csökkentését tekinti a jövedelmi spektrum alján, úgy, hogy ez teljesíti a deficitsemlegesség elvárását. A Fidesz–KDNP-kormány által tervezett szja-csökkentés elsősorban a jövedelmi spektrum közepén és főleg a tetején okozna érezhető tehercsökkenést. Különösen igaz ez, ha a tőkejövedelemadók tervezett csökkenését is figyelembe vesszük. Ez nem a leghatékonyabb módja a munkahelyteremtésnek, és különösen nem a legégetőbb területen, az alacsony képzettségűeknél, akiknek a bérterhei még növekednek is.

Az LMP tervei alapján nyolc év alatt 1000 milliárd forinttal csökkentenénk a munkára nehezedő adó- és járulékterhelést. Az átrendezést a gazdasági szereplők véges rugalmassága miatt szükséges ekkora időszakra elosztani. A minimálbér teljes bérköltségét azonban már az első négy év alatt összességében 15%-kal mérsékelnénk – a járulékterhek erőteljes csökkentésével, a minimálbér nominális befagyasztásával és a szakképzettek garantált bérminimumának megszüntetésével. Költségvetés-módosítási javaslatunk ezen járulékcsökkentési programnak az első elemét, 5 százalékpontos teherenyhítést foglal magában, ami mintegy 300 milliárd forintos bevételkiesést von maga után.

A kormány által a 2011-re szóló adótörvényekben szereplő *egykulcsos szja-t* és a 2013-tól bevezetendő *egykulcsos társasági adót* olyan fejleményeknek tartjuk, amelyek rombolják a vertikális igazságosságot. Az egykulcsos szja és a társaságiadó-csökkentés 100 milliárdos nagyságrendű bevételkiesést okoz a következő években, erősíti a jövedelem-eloszlás polarizálódását, és növeli a társadalmi egyenlőtlenséget. Az adókulcs ráadásul mindkét esetben, de elsősorban a 10 százalékos társasági adó esetében rendkívül alacsony. Ezzel Magyarország egy önsorsrontó nemzetközi adókulcsverseny éllovasa lett (a magyarországi 16 százalékkal szemben a visegrádi országokban a kulcs 19%-os, Szlovéniában pedig 20%-os).

Eközben a nyugati jóléti államokban mind az szja, mind a társasági adókulcs gyakran 30% feletti mértékű, sokkal magasabb és szélesebb adóbázison. Az így leépített kelet-európai állami jövedelmi bázison lehetetlen létrehozni a

tágabban értelmezett versenyképesség és felzárkózás alapfeltételeit, legyen szó a közlekedési infrastruktúráról, az oktatásról, vagy a gyors és hatékony bíróságokról és adórendőrségről. LMP minderre figyelemmel a visszatérést sürgeti egy progresszív, szolidáris jövedelemadózáshoz. A társasági adó esetében a visszatérést javasoljuk a 19 százalékos kulcshoz egy, a kkv-k számára kedvező, 100 millió forintos adóalap felett. A személyi jövedelemadózásban egy négy kulccsal működő rendszert vezetnénk be, amely a 2010-es kormányváltás előtti szinthez viszonyítva biztosítja, hogy minden jövedelmi kategóriában 20–30%-kal csökkenjen az elvonási szint. A kulcsok mértéke 0, 18%, 36% és 50% lenne, a kapcsolódó sávhatárok pedig 1,2 millió (havi 100 ezer), 3,7 millió (havi 350 ezer) és 8,4 millió (havi 700 ezer) forintnál húzódnának.

A *családi adózás* tekintetében a Lehet Más a Politika szerint a kormány 2011-re szóló adótörvény-javaslata nem más, mint ajándék a legfelső rétegeknek, miközben az adóbevételek csökkenése révén forrásokat von el többek közt a súlyos problémának tekinthető gyermekszegénység orvoslásától. Miközben a 2010-ben érvényes adórendszer nem veszi figyelembe a gyermekvállalás többletköltségeit (kivéve a három- és többgyermekeseket), és így igazságtalanságot szül a gyermekes és a gyermeket nem nevelő családok között, a kormány javaslata ezt az igazságtalanságot egy másikkal cseréli fel. A Fidesz–KDNP ígéretét megszegve *valójában nem hoz* létre családi adózási rendszert – mert az a keresők adóalapjának összevonását jelentené, nemcsak az adókedvezmény(ek) tekintetében, hanem minden más tekintetben is (adójóváírás igénybevétele stb.). Ehelyett a mindig is létezett gyerekkedvezmény összegét növeli, és a jogosultak körét bővíti.

A kormány által javasolt megoldás azonban az LMP szerint nem veszi figyelembe a szegényebb és gazdagabb társadalmi rétegek közti különbséget: a szegény családok a 3 gyermeknél brutálisan megugró kedvezményt nem tudják igénybe venni, hiszen ehhez 600 ezer Ft-os bruttó fizetés lenne szükséges. Ráadásul, minél magasabb valakinek a jövedelme, annál nagyobb kedvezményt kap (méghozzá a házastársa jövedelmétől függetlenül: hiszen ez nem családi adózás) – nem túlzás tehát az állítani, hogy a Fidesz az alsó középosztályt is cserben hagyja. Az LMP által javasolt megoldás a társadalmi szolidaritást mindkét irányban előmozdítja: a gyermekek utáni adókedvezmények jelentős kiterjesztését javasoljuk az első és második gyermekre is, de

nem korlátlanul, hanem egy progresszív adórendszer keretein belül. Így lehet – a társadalmi igazságosság elvének megcsúfolása nélkül – elismerni minden gyermeket vállaló család többletterheit.

A kormány által bejelentett *szektorális „válságadók"* helyett strukturális változtatásokat javaslunk. Az egyes ágazatokat (energetika, kereskedelem, pénzintézetek) terhelő különadók esetében méltányolható cél a válságból adódó terhek egyenletesebb elosztása. Szükséges azonban a különadóhoz fűződő, a pillanatnyi költségvetési finanszírozási igényen túlmutató célok előzetes tisztázása, és a célokhoz megfelelő eszköz választása. Amennyiben a vélt vagy valós piaci erőfölénnyel való visszaélésből származó extraprofit visszavétele a cél, erre az erőből történő „csővégi megoldás", a jogszabályok betartásával megtermelt nyereség diktátumszerű utólagos elvonása helyett megfelelőbb eszköz a szabályozás megváltoztatása és a hatóságok megerősítése (ld. 6. fejezet).

A túlhatalom ellenszere a jelenlegi versenykorlátozó feltételek megszüntetése, melyek pontosan a bent lévő óriáscégek védelmének és lobbierejének köszönhetően kerültek be és maradtak fenn számos ágazat szabályozásában (energetika, hitelintézetek). Amennyiben ezen cégek vélelmezett (és jelenleg valóban nem megjelenített) többlet-környezetterhelésének „büntetése" a cél, úgy ennek a célnak megfelelőbb eszköze a környezeti szabályozó- és adórendszer (környezetvédelmi bírságok, környezetterhelési és -használati díjak, valamint termékdíjak) LMP által javasolt teljes körű felülvizsgálata (ld. alább). E válságadó rombolja a szabályozás kiszámíthatóságába vetett bizalmat, és az országra vonatkozó kockázati felár növekedésén keresztül a befektetések elvándorlását és megdrágítását eredményezheti, illetve a Magyarországon megvalósuló beruházások termékeinek magasabb árszintjéhez vezethet.

A *bankadót* jelenlegi formájában nem támogatjuk, ugyanakkor az LMP is fontosnak tartja a pénzügyi szektornak a korábbinál erőteljesebb bevonását a közteherviselésbe. Átalakítása során felmerülhet a kiterjesztése (pl. a pénzügyi közvetítéssel foglalkozó cégekre) és a meglévő kiskapuk lezárása. A nagy értékű ingóságokra kivetett vagyonadót a 2010. évi XC. törvény eltörölte. Az LMP ezt némi korrekcióval helyreállítaná a korábbi állapotok szerint, illetve javasolja az adó hatálya alá vonni a nagy értékű ingatlanokat egy olyan

keretben, amely kiküszöböli az Alkotmánybíróság által megszüntetett korábbi ún. luxusadó anomáliáit.

AZ LMP szükségesnek tartja a *tőkejövedelmek járulékainak egységesítését*, és az egységes adómérték megállapítását – a nemzetközi gyakorlatnak, valamint a közteherviselési elvárásoknak megfelelően. Emellett szükségesnek tartja a tőkejövedelmek járulékainak egységesítését, és az e téren jelenleg fennálló, a nem tőzsdei, tipikusan hazai középvállalkozásokat sújtó hátrányos megkülönböztetés eltörlését.

Miközben a tőkejövedelmek adójának egységesítése sürgető feladat, ez nem történhet meg az adórendszer szolidaritási elemeinek aláásásával, azaz nem ingathatja meg a munka- és tőkejövedelmek adóztatása közötti egyensúlyt. Az LMP indokolatlanul alacsonynak tartja a Fidesz–KDNP-kormány által javasolt 16%-os adómértéket. Egyrészt azért, mert az említett tőkejövedelmek többnyire a már megszerzett, adózott jövedelemből képzett, felhalmozási célú befektetések, beruházások, társaságok adózott eredményéből juttatott jövedelmekhez kapcsolódnak. Ennél fogva ezek alacsony, kedvező kulcscsal történő adóztatása nem elégíti ki az arányos közteherviselés elvárását: e személyek jobban és többet tudnak a közterhekhez hozzájárulni, tekintettel arra, hogy felhalmozásra is futotta a bevételeikből. Emellett a tőkejövedelmek mértékét illetően érdemes a több évtizedes múltra visszatekintő, a kettős adóztatás elkerüléséről szóló nemzetközi egyezmények kiforrott adómértékét is figyelembe venni, amelyek esetében az adómérték többnyire 20% valamennyi tőkejövedelem esetén. Más részről indokolt a hatályos kamatmértékek közötti eltérést megszüntetni, hiszen az egyes külön adózó jövedelmek közötti megkülönböztetés nehézkes, félreértésre ad okot, komoly adózási ismereteket igényel, és önadózó esetén félreértésekhez és tévedésekhez vezethet.

Ugyanakkor nagyon méltánytalan a tőkejövedelmek jelenlegi megkülönböztetése abban, hogy melyiket terheli járulékteher, és melyiket nem. Jelenleg a tőzsdén jegyzett hazai vagy külföldi értékpapírból származó kamatbevétel, osztalék, vagy árfolyamnyereség 20%-kal (a kormány javaslata értelmében ezután 16%-kal, az LMP javaslata értelmében továbbra is 20%-kal) adózik. Viszont ha egy tőzsdén nem jegyzett hazai vállalkozás akar osztalékot fizetni, azt az eddig 25% (a kormány javaslat értelmében ezután 16%-os, az LMP

javaslata értelmében ezután 20%-os) adón felül még 14% egészségügyi hozzájárulás (EHO) is terheli.

Ebbe a második körbe tartoznak tipikusan a már bejelentett munkavállalókat foglalkoztatni tudó, az EVA 25 milliós értékhatárát meghaladó nagyobb hazai kis- és középvállalkozások, amelyek körében a tőzsdére való bevezetés irreális elvárás. Ez a járulék-kivetési többletteher egyike a jelenlegi magyar adórendszer azon intézkedéseinek, amelyek a nagyvállalatokat aránytalanul és indokolatlanul kedvezőbb helyzetbe hozzák a kkv-kel szemben. Nagyban ösztönzi a nem EVA-s kkv-k jelenlegi nem legális jövedelem-kivételi gyakorlatát, holott célunk pontosan az kellene, hogy legyen, hogy tőkejövedelmet csak ellenőrzött és adózott pénzből tudjon megtakarítani és „kamatoztatni" mind a nagy és kicsi, mind a hazai és külföldi vállalkozó. A tőkejövedelmek utáni járulékfizetés vagy nem fizetés megállapítása, illetve ennek alapja további pontosításokat igényel; de addig is szükségesnek tartjuk a jelenlegi hátrányos megkülönböztetés megszüntetését, és a tőkejövedelmek e téren egységes kezelését.

Egy országgyűlési határozati javaslat formájában javaslatot tettünk továbbá a pénzügyi tranzakciókat terhelő ún. spekulációs adó bevezetésére, amelynek előkészítése 2011-ben a vonatkozó hatástanulmányok elkészítésével és a diplomáciai egyeztetések lefolytatásával kezdhető meg.

3.3. Fenntartható közteherviselést!

A fenntarthatóság mellett elkötelezett LMP szerint az adórendszer nem, vagy alig bünteti a környezetet vagy a közvagyont terhelő tevékenységeket. A leggyakoribb a környezet és az infrastruktúra ingyenes vagy irreálisan olcsó használata. Az adórendszer hatékony eszköze lehet a környezet kizsákmányolása elleni fellépésnek, és jól alkalmazható a közösségi vagyon amortizációjának megfizettetésére is. Az adóreform emellett kiegészítő forrásokat teremt az államháztartási bevételek növelése által, illetve szolgálja a szemléletformálást és az ösztönzők átalakítását is.

A megjelenített környezetterhelési költségeket a közvetlen fizetésre kötelezettek szinte mindig továbbhárítják – ez egyben cél is, a helyes fogyasztói döntések és a korlátos természeti erőforrásokkal való takarékosságra ösztönzés

érdekében. Azonban az áthárítás az alapvető közüzemi szolgáltatások (vezetékes ivóvíz, csatornahasználat, szemétszállítás, stb.) díjának növekedését eredményezi, ahol a legrászorultabb és az ezekből a szolgáltatásokból jelenleg sem részesülő csoportok (mélyszegénységben élők) számára valószínűleg nem alkalmazható a teljes költség megfizetésének elve. Tekintettel arra, hogy nem engedhető meg széles társadalmi csoportok kizárása ezekből a szolgáltatásokból kizárólag jövedelmi helyzetük miatt, a környezetterhelő költségek megjelenítése esetén is fokozottabban szükségessé válik az LMP által bevezetni javasolt *rászorultsági alapú komplex lakhatási támogatás*.

A két nagy externália – a karbonköltség és az egyéb környezetterhelés – kárainak és költségeinek a szolgáltatás árában többletadóként való megjelenítése során ezért indokolt az adóbevétel-többlet megosztása. Ezek a többletbevételek szolgálhatják egyrészt a károk felszámolását, a hulladékkezelési rendszer szükséges infrastruktúrájának kiépítését, energiahatékonysági beruházásokat. Ugyanakkor szükséges legalább részben a lakosságra terhelt többletköltségek szociális kompenzálása rászorultsági alapon, aminek forrása szintén a többletadóbevétel egy része.

Az ökoadók fő célja mindezek alapján a fenti költségek társadalmi elszámolásba való bevonása és a szolidaritáson nyugvó kiegyenlítése, valamint a kapcsolódó beruházásokhoz (pl. a közösségi közlekedés terén) költségvetési többletbevétel megteremtése, valamint fedezet biztosítása a munkaerő terhelésének radikális csökkentéséhez egy nagyarányú járulékcsökkentés segítségével. A környezetterhelés valódi költségének megjelenítését célzó díjaknak fedezniük kell: a rendszer kiépítésének, fenntartásának és fejlesztésének költségét, és a fenti említett komplex lakhatási csomag vonatkozó részét. A fennmaradó bevételek felhasználása az alább bemutatásra kerülő fő prioritások – elsődlegesen az egészségügy – finanszírozásának bővítését, illetve a járulékok csökkentését szolgálhatja. E szempontok alapján az e fejezetben szereplő bevételi tételek mindegyikénél szerepel egy bevételmegosztás

elem, melynek részét képezik az ágazati költségek, a lakhatási csomag, valamint a további politikai célok.

3.3.1. Az energiaadóztatás reformja

Energiaadó-reformunk elsődleges célja a fosszilis energiahordozókból előállított üvegházhatású gázkibocsátás költségeinek megjelenítése a felhasznált energia árában. Ez egyszerre segíti a megújuló energiaforrások elterjedését, és ösztönzi az energiahatékonyság javítását, szolgálja az üvegházhatású gázkibocsátás csökkentését és az éghajlatváltozás hatásainak mérséklését. A környezetszennyezés és kárai költségeinek szükséges megjelenítése mellett alapelvünk a fokozatosság: figyelembe kell venni az energetikai döntések hosszú távra szóló jellegét, a lakosság teherbíró képességét és a hazai ipar regionális versenyképességét.

Egy fontos további cél az energiahatékonyság javítása mint elsődleges energiapolitikai feladat, különösen a hőenergia-felhasználás terén. Mivel az energiahatékonyság javítására a lakossági hőfelhasználásban a legjobbak a lehetőségek, valamint a fosszilis energia jelenlegi támogatása is döntően a (földgáz alapú) lakossági hőfelhasználásra irányul, értelemszerűen vetődik fel a kérdés e két lépés időbeli sorrendjére vonatkozóan. Itt az LMP álláspontja szerint pontosan a reális költségek megjelenítése szükséges a beruházások felgyorsításához.

3.3.1.1. A fosszilis energiafelhasználás támogatásának kivezetése

A fosszilis energiatermelés jelenlegi támogatása káros gazdasági, környezeti és társadalmi szempontból egyaránt. E szubvenció ösztönzi a keresletet: az energiafelhasználás növekedését segíti elő azáltal, hogy a támogatás miatt növekszik a mesterségesen alacsonyan tartott árú termék fogyasztása. A fokozott fogyasztás miatt jobban károsodik a környezet, főként az éghajlat (negatív externáliák keletkeznek). Végül a társadalmi igazságosságot is rombolja akkor, ha a támogatási forma nem szociális rászorultsági alapon jár, hanem

fogyasztása arányában mindenkit megillet, hiszen a magasabb jövedelmű és fogyasztású rétegek több támogatáshoz jutnak.

Feltétlenül szükségesnek tartjuk az energiapolitika és a szociálpolitika különválasztását: a társadalmi problémákat az energiaárakon keresztül nem lehet hatékonyan orvosolni. A létező szociális problémákat jövedelmi oldalról és rászorultsági alapon tartjuk kezelendőnek úgy, hogy emellett minden energiafelhasználó fizesse meg a felhasznált energia tényleges költségét. Ez a költség hosszabb távon tartalmazni fogja a jelenleg nem megjelenített környezeti károk – különösen az üvegházhatású gázkibocsátás – költségeit is. Mindezek miatt a fosszilis támogatások megszüntetése egyszerre szolgálja a környezet védelmét, az államháztartási kiadások csökkentését és a szociálisan igazságtalan újraelosztás mérséklését.

A fosszilis energia felhasználását jelenleg több csatornán keresztül is támogatja az állam. Ezek egyike a szénipari szerkezetátalakítási támogatás, mely 2010. december 31-ig van érvényben. Az LMP támogatja a veszteséges Márkus-hegyi bánya bezárását, és feltétlenül ellenzi a veszteséges működést konzerváló, a szerkezetátalakítást valójában nem segítő támogatás meghosszabbítását.

A fennmaradó három támogatási forma mindegyike a döntően orosz importból származó földgáz felhasználását támogatja, egy olyan helyzetben, amikor a magyar energiapolitika kiemelt célkitűzése évek óta az importfüggőség csökkentése.

> A *gázár-támogatás* hosszú évek óta fennáll, egyre csökkenő mértékben és egyre inkább szociális alapokra helyezve a kezdetben tisztán fogyasztásarányos támogatás helyett. 2005-ben még 100 milliárd (!) forint felett volt, 2010-ben várhatóan 50 milliárd forint lesz. 2008-ban felmerült megszüntetése, de azt – párhuzamosan az ún. Robin Hood-adó kivetésével – meghosszabbították, és 2010. július 1-vel történő megszüntetését foglalták jogszabályba. Ezt a 2010 tavaszán felállt új kormány meghosszabbította. A támogatás kedvezményezettje a földgázos távfűtött lakások egy része és az egyedi gázfűtött lakások egy része, összesen mintegy 1,8 millió család, akik 2/3-a tartozik az alsó két jövedelmi szegmensbe. *Az LMP javaslata* a gázár-támogatás

kiváltása 2011-től kezdődően egy ugyanekkora összegű, de energiahordozó- és energiafogyasztás-semleges, és csak a valóban rászorulókat segítő lakásrezsi-támogatással.

A kapcsolt hő- és villanytermelésből származó villamos energia piaci ár feletti kötelező átvétele szintén a távhőtermelés 70%-át adó kapcsolt hőtermelőket segíti. A kapcsolt hőtermelés valamilyen mértékű kompenzálása jelenleg valóban indokolt, mert az aktuális szabályozási környezetben ezen energiatermelési mód környezeti előnyei nem válnak teljes körűen gazdasági előnnyé: megjelenik az alacsonyabb fajlagos tüzelőanyag-költség, de nem jelenik meg az alacsonyabb CO_2-kibocsátás, mivel a CO_2-költség jelenleg egyik hőenergia-termelési módban sem internalizált. Független kutatások szerint azonban a jelenlegi kis méretű kapcsolt termelők támogatási mértékének mintegy 20%-a indokolatlan, tehát a támogatás jelenlegi mértéke túlkompenzálja a tényleges környezeti előnyöket. Az LMP azt javasolja, hogy a kapcsolt termelésre vonatkozó jelenlegi támogatási rendszer a jövőben csak a valódi környezeti és energetikai előnyöket (kisebb hálózati veszteséget és elkerült CO_2-kibocsátást) kompenzálja. Középtávon (legkésőbb 2020-ig) szükségesnek tartjuk egy, a CO_2-költségeket minden energiatermelési mód, az egyedi lakossági fűtés esetében is teljes mértékben megjelenítő rendszer fokozatos bevezetését. Ennek eszközeként első lépésben a jelenlegi energiaadó kiterjesztését célszerű vizsgálni.

Végezetül a *távhő kedvezményes áfakulcsa* az egyetlen elem, amelynek sem szociális rászorultsági eleme (fogyasztás arányában korlátlanul igénybe vehető), sem pedig környezeti indokoltsága nincsen. Ráadásul ez a legkésőbb, a legutóbbi választások előtt bevezetett támogatás: 2009. július 1-től az energiahordozók és energia-végtermékek áfája 20%-ról 25%-ra nőtt, a távfűtés áfáját viszont 2009. augusztus 1-től 18%-ra mérsékelték, 2010. január 1-től pedig tovább csökkentették 5%-ra. *Az LMP ezért* a fokozatosság elvét szem előtt tartva *kivezetné* a távhő áfakulcsát a kedvezményes körből: 2011. január 1-től 18%-ra, 2012. január 1-től 25%- ra emelve azt. Jelenleg az alternatív megújuló energiahordozóval való fűtés, a tűzifa, amit tipikusan vidéki és alacsonyabb jövedelmű réteg használ, a teljes 25%-os áfakulccsal adózik. Az LMP megengedhetetlennek

tartja egy fosszilis energiahordozó fogyasztás arányában történő korlátlan további támogatását úgy, hogy az arra irányuló támogatás mértéke már most vitatott. Az LMP által javasolt lakásrezsi-támogatási rendszer pedig a valóban rászoruló alacsony jövedelmű csoportoknak összességében nagyobb támogatást tesz lehetővé.

A fenti támogatási csatornák legfontosabb jellemzőit foglalja össze az 1. tábla.

1. tábla – A fosszilis energiafelhasználás jelenlegi támogatási formái

Forma	Mérték, milliárd Ft	Szociális vagy környezeti indokoltság	Bevezetés éve, várható/ tervezett kivezetés
Gázár-támogatás	2010-ben mintegy 50 milliárd Ft	Szociális indokoltságú. Kedvezményezett a földgázos távfűtött lakások egy része és az egyedi gázfűtött lakások egy része	2010. július 1-jével megszüntetendő volt, a kormány meghosszabbította.
Kapcsolt hő- és villamos- energia-termelésből származó villamos energia kötelező átvétele támogatott, piaci ár feletti áron	2010-ben 60 milliárd Ft. Nem költségvetési tétel, mintegy 2 Ft/kWh többlet az áramárban. Rontja a versenyképességet, a megújulók fejlesztésétől von el forrásokat.	Környezeti indokoltságú. Célja ellentételezni az alacsonyabb CO_2-kibocsátást és kisebb egyéb előnyöket, egy friss tanulmány szerint legalább részben túlkompenzálva azokat.	2009-ben 2015-ig meghosszabbították az eredetileg 2010-ben lejáró időtartamot. Most kezdeményezik csökkentését és egy CO_2-kompenzáció alapú rendszerre áttérést.
Távhő kedvezményes áfa- kulcsa	Mintegy 30 milliárd Ft ÁFA bevétel kiesés	Sem szociális, sem környezeti eleme nincsen. Tisztán fogyasztás alapú, korlátlanul igénybe vehető.	2009-ben 25%-ról 18%-ra, 2010-ben 5%-ra csökkentették. Módosítása nem tervezett.
Szénipari szerkezetátalakítási támogatás a Vértesi Erőmű Zrt. Oroszlányi erőmű Márkus-hegyi bányájára	2006–2010 között mintegy 41 milliárd Ft. Nem költségvetési tétel, kiegészítő elem az áramárban.	Megszüntetését 2001 óta javasolják, illetve megalapozottan torzító gazdasági és környezeti hatású.	2010. december 31-ig van életben, a jelenlegi jogszabályok szerint kifut.

Forrás: saját gyűjtés

3.3.1.2. A szén-dioxid-költség megjelenítése

Bár az éghajlatváltozás elleni küzdelem csak nemzetközi összefogásban lehet hatékony, a *lakossági hőfelhasználás* terén lehetséges egyoldalú nemzeti intézkedésekkel is fellépni ellene. Itt az energiahatékonyság terén látszik az elsődleges kitörési pont: megfelelően ambiciózus kibocsátás-csökkentési célok és ennek megfelelően magas fosszilis energiaárak mellett akár 50%-os vagy azt meghaladó tömeges hőigénycsökkentés is elképzelhető. Mindemellett itt a legnagyobbak a megújuló energia használatának lehetőségei is a jelenlegi technológiai feltételek mellett. Hosszú távon (2050-re) az előzőekben említett feltételek megléte esetén lehetséges egy lecsökkent hőigényre vonatkozó dominánsan megújuló energiaforrás alapú hőtermelés. Ennek előfeltétele a fosszilis energiahordozók CO_2-költségeinek teljes körű megjelenítése a hőárban. Erre alkalmas eszköz lehet a már most is létező, de a lakossági felhasználásra nem alkalmazott, a fosszilis energiahordozókat terhelő energiaadó kiterjesztése.

A *villamosenergia-felhasználás* hatékonyságjavítási potenciálja messze elmarad a hőenergiáétól. Másrészt a gazdasági növekedéssel (nem beszélve a kívánt népességnövekedésről) rendre együtt jár a villamosenergia-fogyasztás növekedése. E trend megfordítási lehetőségeinek számbavétele külön vizsgálatokat igényel. A villamosenergia-szektor CO_2-költségeinek megjelenítésére viszont bevezetett szabályozás és kiépített intézményrendszer áll rendelkezésre az EU kibocsátás-kereskedelmi rendszere (EUETS) formájában, mely a hazai villamosenergia-termelés közel 100%-át lefedi.

A magyarországi áramtermelők már jelenleg is fizetnek az általuk kibocsátott szén-dioxid egy részéért (2008-ban mintegy 20%-áért). 2013-tól az Európai Unió jelentős részében és a kelet-közép európai régió egy részében minden erőműnek kötelezően fizetni kell a CO_2-kibocsátás 100%-áért. Felmentést ez alól csak nyolc kelet-európai ország, köztük hazánk kérhet, csak indokolt esetben, és korlátozott mértékben. Az egyedi kivételezés ráadásul nem okozhat indokolatlan versenytorzítást a szereplők között. Szlovákia és Ausztria,

ahonnan villamosenergia-importunk egy része származik, nincs a kivételezett országok között, és 2013-tól teljeskörűen megjeleníti áramárában a CO_2-költségeket.

Mindezek alapján *az LMP* a szükséges hatástanulmányok elvégzése után és azok megfelelő eredménye esetén *támogatja, hogy 2013-tól a magyarországi villamosenergia-szektor és áramár teljes mértékben viselje a CO_2-kibocsátás költségét.* Ennek formája, hogy a villamosenergia-termelők a szükséges kibocsátási egységeket (karbonkvótákat) 100%-osan árverés keretében kapják meg. Ez a magyar állam számára százmilliárd forintos nagyságrendű bevételt jelenthet leghamarabb 2011-től. Ennek legalább 50%-át a vonatkozó EU-irányelv alapján kibocsátás-csökkentési intézkedésekre kell fordítani.

A karbonköltségek megjelenítése már a villamosenergia termelőkre is csak regionális/nemzetközi együttműködés keretében hatékony. Ez még inkább igaz a *közlekedési* üzemanyagokra, ahol egy egyoldalú nemzeti (tagállami) lépés könnyen üzemanyag-turizmushoz vezet, ahogy ezt mutatták a jövedéki adó jelentős egyoldalú emelésére történt kísérletek kudarcai is. Ezért *az üzemanyagok karbonköltségeinek megjelenítését a közlekedésben alapvetően uniós szintű szabályozás keretében* tartjuk lehetségesnek és kívánatosnak. Az erre vonatkozó vizsgálatok megkezdését illetve a létező vizsgálatok felgyorsítását a magyar EU- elnökség egyik lehetséges prioritásának tartjuk. Ugyanakkor a közlekedési karbonkibocsátást jelentős mértékben lehet szabályozni egyéb gazdasági eszközökkel is (gépjárműadó, útdíj stb.).

3.3.2. További ökoadók

A bányajáradék hazai szintje elmarad a nemzetközi szinttől, így akár jelentős emelése is lehetséges. A központi költségvetés Vállalkozások befizetései címén 2010-ben az előirányzott bevétel csak 47 milliárd forint, míg 2007-ben közel 100 milliárd forint volt. A csökkenés magyarázata, hogy a befizetést a MOL-nak elengedték, amit az EU jogellenesnek talált, melynek eredményeképpen egy több mint 30 milliárd forintos befizetés meg is történt. Indokolt a

korábbi szinthez való visszatérés, de legalább a 2010-es módosított előirányzat tartása.

Az ún. Lex Audi (amely a jövedéki adó visszaigénylésének lehetőségét teremti meg motorfejlesztéshez felhasznált üzemanyag esetén) bevezetését nem támogatjuk, illetve megszüntetésére módosító indítványt adunk be. Az LMP szerint nem indokolt, hogy a kutatás–fejlesztés során elhasznált üzemanyag adójából kedvezményt kapjanak cégek. Az üzemanyag ugyanúgy elég, széndioxidot és szennyezőanyagokat termel, illetve – eredményes fejlesztés esetén – hozzájárul a cég profittermeléséhez. A kutatást és fejlesztést támogatni kell, ám elsősorban a megújuló energiák, illetve a fenntartható ipari folyamatok és szolgáltatások területén, nem a fosszilis energia használatában.

Új ökoadóként mindemellett az LMP által javasolja egy új adónem, az ún. „narancsadó" kivetését. E származási távolsággal arányosan kivetett közteher figyelembe veszi a szállítással okozott környezetszennyezést és kárt is. Az LMP fontos célja, hogy a termékek árában megjelenítse a környezetterhelés költségeit is. Az importált narancs esetében nem csak a munkás bérének, a vegyszernek és a fuvaros bérének, hanem az ideszállítás során okozott környezetszennyezés költségeinek is meg kell jelenniük az árban. Fontos hangsúlyozni, hogy javaslatunk nem mond ellent az EU egyik alapelvének, az áruk szabad áramlásának.

Pontosabb megfogalmazás, hogy kiegészíti azt a „szennyező fizet" alapelvvel és a szállításból származó környezeti költségek megjelenítésével. Célunk hosszú távon egy olyan közlekedésre vonatkozó európai szintű adórendszer, amely tükrözi annak környezeti kárait és kibocsátott CO_2-költségét is. Amíg ez nem valósul meg, addig nemzeti keretek között javasoljuk a narancsadó ideiglenes bevezetését. Ez mérsékli azon termékek versenyhátrányát, amiket helyben, kis szállítási költséggel termelnek, és így orientálhatja a fogyasztói döntéseket. Az adó ideiglenesen,

a gazdasági válságra való tekintettel kerülne bevezetésre, 14 hónapra, mértéke pedig a nettó értékre vetítve kétharmados, azaz 67%.

A környezetterhelési díjjal, a „lerakási adóval", a termékdíjakkal, valamint a hulladékgazdálkodási, vízvédelmi és környezetvédelmi bírságokkal kapcsolatos álláspontunkat a 5. fejezetben mutatjuk be.

3.4. Zöld munkahelyek és energiahatékonyság

A gazdaság zöld fordulatának kulcsterülete az energiahasználat, különösen a fosszilis energia használatának csökkentése. Magyarországon a legnagyobb és leggazdaságosabban kiaknázható potenciál a lakossági energiahasználatban és a középületek energiahasználatában van. Az elmúlt években elindult egy felújítási hullám, amely elsősorban a panellakásokat érintette. Ezt a programot ki kell bővíteni, hosszú távon kiszámítható rendszert szükséges kiépíteni, szemben például a lakossági támogatásoknál az eddig évente időnként bedobott 1–2 milliárdos keretekkel, melyek több kárt okoznak, mint hasznot. Egy ilyen programnak szerteágazó pozitív hatásai lehetnek az alacsonyabb képzettségűek foglalkoztatására, az építőanyag-gyártásra, és a kis léptékű megújulóenergia-hasznosításra.

A lakásonkénti 1,2 millió forintos pályázati keret, aminek egyharmada önrész, rendkívül szűkös. Ennek háromszorosára lenne szükség, a lakosság teherbíró képességének megfelelő önrésszel, és a megtakarításon alapuló hitelkonstrukcióval. A nem panelépítésű lakások felújításának területén a források ma nevetségesen alacsonyak (évi 1–2 milliárd forint). Ahhoz, hogy évente a lakások 10%-át felújítsák, évi 100 milliárd forintra lenne szükség. Ennek forrását az első évben a kvótaértékesítés adhatja, a második évtől kezdve pedig az uniós források átcsoportosításából, 2013-tól az új energetikai operatív programból kell biztosítani.

A gazdaság „zöldítésének" alapvető eszköze, hogy az állam és intézményei által eszközölt beszerzéseknél a fenntarthatósági szempontokat figyelembe vegyék. A zöld közbeszerzés feltételrendszerét már kidolgozta a korábbi környezetvédelmi tárca, ám annak végrehajtása elakadt. Az LMP a *közbeszerzési törvény módosításával* kötelezően bevezetendővé tenné a zöld közbeszerzést

mindazon intézmények számára, amelyek közösségi bevételekből (adó, járulék, illeték, stb.) működnek. Ilyen irányú módosító indítványunkat már 2010 nyarán megfogalmaztuk, bevezetése pedig azért is célszerű, mivel a zöld közbeszerzésnek nincs közvetlen negatív költségvetési hatása.

3.5. Gépjárműadók és a közösségi közlekedés fejlesztése

A közlekedés területén az egyik legfontosabb feladat a káros támogatások felszámolása, és a valós költségviszonyok felfedése, illetve egyes esetekben a káros környezeti és társadalmi hatások beépítése a létező vagy új adónemekbe, díjakba. Ezek közül is sürgető a *behajtási díj* bevezetése. Ezt először Budapesten honosítanánk meg, ám siker esetén más, zsúfolt, vagy időszakosan zsúfolt városban is követni lehetne a példát. Megemlítendő, hogy a behajtási díj bevezetése csak egy működő, és a különböző közlekedési ágakat agglomerációs szinten összehangoló Budapesti Közlekedési Szövetség felállításával együtt képzelhető el. A 2012 januárjától bevezethető díj mértéke függene a behajtási időszaktól (csúcs- vagy mellékidőszak) és a jármű környezetvédelmi besorolásától. A reális bevételi terv 30–40 milliárd forint lehet.

A díj mellé társulnának az egységes parkolási rendszerben megtermelt bevételek, melyek éves szinten elérhetik a 10 milliárd forintot. A két intézkedés által generált jövedelmet átláthatóan, olyan bevételként kell kezelni, mely a városok és vonzáskörzetük közlekedésfejlesztését szolgálja. (Tehát a költségvetés pluszbevételeként nem lehet számításba venni). A díj bevezetéséhez szükséges a kapuk és a fizetőrendszer kiépítése (20–30 milliárd forint), tág értelemben az elővárosi közlekedés menetrendjének összehangolása és a közösségi közlekedés rendszerszemléletű fejlesztése.

A második fontos lépést a *céges gépjárművek adóztatásának* átalakítása jelentheti. Jelenleg a cégek minden, a gépjárművekkel kapcsolatos költséget leírhatnak az adóalapból. Ezáltal a cégek által üzemeltetett gépjárművek adókedvezményt élveznek a magánhasználatúakkal szemben. Ez a magánszemélyeket arra ösztönzi, hogy gépkocsijukat (még ha magánhasználatú is) cégesként jegyezzék be és üzemeltessék, a cégeket pedig arra, hogy a szükségesnél magasabb kategóriájú és magasabb fogyasztású autót vásároljanak.

Ennek következményeként Magyarországon a személyautók 25%-a céges autóként fut. Ennek nagy része (becslések szerint 18%) valójában túlnyomórészt magánhasználatot takar. Mellékhatásként az alacsonyabb adók a cégeket nagyobb teljesítményű és nagyobb fogyasztású gépkocsik vásárlására ösztönzik, mint amit valós költségek esetén megengednének maguknak. Mind a gazdaság kifehérítése, mind a túlzott fosszilisenergia-használat csökkentése azt kívánja, hogy ezt a rejtett támogatási formát megszüntessük.

Az LMP mindezek fényében azt javasolja, hogy zárjuk be a személygépkocsik magáncélú használatát céges keretek között lehetővé tevő kiskapukat. Magyarországon általánosan elterjedt gyakorlat, hogy a cégautók magáncélú használatát céges költségként számolják el. Így az államháztartás jelentős bevételkiesést szenved el. A cégautóadó nem sokat javított ezen a helyzeten, sőt a 2010-ben életbe lépett módosítás tovább rontott rajta. A személygépkocsijukat céges tulajdonként üzemeltetők a befizetett adójuk akár többszörösét megtakarítják azáltal, hogy a gépjárművek minden költsége csökkentette a társasági adóalapot. Így valójában az autóhasználatot ösztönző káros támogatást kapnak, mely szerint minél drágább autót üzemeltet valaki, annál jobban megéri azt céges tulajdonban tartani.

Ezért a gépkocsihasználattal összefüggő költségeket (amortizáció, üzemanyag, javítás-karbantartás) javasoljuk hozzáadni az adóalaphoz. Emellett módosító indítványt nyújtunk be a magánszemélyek üzemanyagköltség-elszámolásának korlátozására. Ennek mértéke 100 kilométerenként 6 liter lenne – a jelenlegi korlátlan felhasználás engedélyezése megint csak a fosszilis energiák támogatása az adófizetők pénzéből. E két intézkedés már 2011-ben mintegy 60 milliárd forint többletbevételt jelenthet a költségvetésnek. A potenciális bevételi többlet nehezen felmérhető, egyes becslések szerint teljes befizetés esetén a 200 milliárd forintot is elérheti. Az első évben ugyanakkor indokolt az óvatosság a bevételi előirányzat megtervezésekor.

A *gépjárművek adóztatása* ma ésszerűtlen és kaotikus. A háromféle adó és illeték (gépjárműadó, regisztrációs adó és átírási illeték) adminisztrációs terhe magas. Megvizsgálandó tartunk ezek helyett egy egységes, környezetvédelmi szempontok alapján differenciált mértékű gépjárműadót, amelynek alapja a jármű piaci értéke, mértéke 3% lehetne, és egységesen vonatkozna a magánszemélyek és

cégek által használ gépjárművekre is. Az így keletkező bevétel megegyezne a kiváltani tervezett kisebb adókból és illetékekből származó bevétellel, adminisztrációs költsége azonban lényegesen kisebb lehetne. Amennyiben a regisztrációs adó uniós előírások miatt nem lenne beolvasztható az új adónembe, úgy szükséges ennek feltételeinek felülvizsgálata. Az átszervezések nyomán mindemellett tekintettel kell lenni az önkormányzati bevételek szintjének fenntartására.

A közlekedési ágak közötti egyenlő feltételek megteremtése érdekében a *nehézgépjárművek* számára a jármű össztömegével, környezetvédelmi jellemzőivel és a megtett *távolsággal arányos útdíjat* vezetnénk be. Ezzel nem utolsósorban ösztönözni lehet a vasúti teherszállítást, és a kombinált szállítás elterjedését is, hiszen jelenleg a közúttal szemben a vasúti teherszállítók az infrastruktúra használatának teljes költségét megfizetik. A várható bevétel 120–150 milliárd forint, amennyiben a díjat 4–5 forint/tonnakilométerben szabjuk meg. A lépés egyenlő esélyeket teremtene a fuvarozásban a különböző ágazatok között, és egy éves átmenet után 2012 januárjától vezethető be. A követő rendszer kiépítésének költségei a megoldás technológiájától függenek, egyszeri költségét pedig nehéz megbecsülni: 10 és 80 milliárd forint közé tehető. Számottevő a rendszer működtetésének költsége is, amit 20–25 milliárd forintra taksálunk. Vizsgálatot igényel, hogy a kiépítés és a működtetés költségeit milyen mértékben indokolt állami költségvetésből fedezni, vagy azt a szolgáltató költségeibe beépíthetővé tenni.

A fuvarozást érinti az a változtatás is, amely megszüntetné az adó- és járulékmentesen (100 ezer forintos határig) bérként elszámolható „üzemanyag-megtakarítást". Ilyen kedvezmény más európai országokban nem létezik. A kedvezmény kivezetése azonnal megtehető, s így már 2011-től legalább 30 milliárd forint többletbevételt jelentene a költségvetésnek.

Az agroüzemanyagok jövedéki adókedvezményét is eltörölnénk. Ez a jövedéki-adó-kedvezmény mintegy 15 milliárd forintos kiesést jelent jelenleg a költségvetésnek, és egy olyan technológiát támogat, amely csak rendkívül drágán takarít meg üvegházgáz-kibocsátást. A legújabb tanulmányok szerint életciklusát

tekintve a pozitív energia-kihozatal sem garantált, azaz több – fosszilis – energiát fordítunk 1 liter agroüzemanyag előállítására, mint amennyit az tartalmaz.

Az eddig bemutatott intézkedések nettó pluszbevételt növelő tételek voltak. A bevételeket csökkentené ugyanakkor az az adókedvezmény, amely a helyi közlekedési bérlet szja-mentességét biztosítaná. Ez amellett, hogy az autóhasználattal szemben versenyképesebbé tenné a közösségi közlekedést, javítaná a foglalkoztatást és az esélyegyenlőséget: amennyiben a munkaadók adómentesen adhatnak bérletet, akkor könnyebben vehetnek fel távolabbi területről is munkaerőt. Az intézkedés legfeljebb 8 milliárd forint költségvetési bevétel-csökkenést jelentene 2011-ben.

A fejezetben javasolt bevételek egy részét (ott, ahol ezt külön jeleztük) a *közlekedési infrastruktúra fejlesztésére* használnánk fel. Itt négy fókuszpontot határoztunk meg: 1) a BKV és a Volán autóbuszainak cseréjét; 2) az elővárosi közlekedés feltételeinek javítását; 3) az áruszállítás átterelését a közútról a vasútra; 4) a közútfejlesztésben az alsóbbrendű – 4–5 számjegyű – utak felújításának preferálását. Általánosságban a felújítást előbbre soroljuk az új utakkal szemben (ez alól csak az elkerülő utak jelenthetnek kivételt).

3.6. A javasolt lépések fedezete

A javasolt lépések a hivatalos adatokra épülő becslésünk szerint jelentős, több tízmilliárd forintos nettó bevétel-növekedéssel járnak a 2010-es bázishoz, illetve a Fidesz–KDNP- kormány beterjesztett adótörvényeihez képest is. Az adórendszer szolidaritási elemeinek helyreállítása, valamint az ökoadók emelése nyomán elérhető bevételi növekményt a foglalkoztatás bővítéséhez szükséges járulékcsökkentésre, valamint a csőd szélére került egészségügyi ellátórendszerben a bérek célzott fejlesztésére használnák fel. A részletes adatokat a 7. fejezetben mutatjuk be.

4. Társadalompolitika: gondoskodás és szolidaritás

4.1. Bevezetés

Az LMP társadalompolitikájának kulcsszavai a társadalmi igazságosság, gondoskodás és szolidaritás. A jövő generációkkal szemben társadalmi felelősségünk, hogy minőségi oktatásban és egészségügyi szolgáltatásokban részesüljön mindenki függetlenül attól, hogy hol él az országban. A területi egyenlőtlenségek radikális csökkentésére van szükség. E felé az első lépéseket a kórház-finanszírozás javasolt átalakításával, a betöltetlen vidéki háziorvosi praxisok betöltésével, környezet-egészségügyi lépésekkel, és a Kiemelt Oktatási Körzetek kialakításának megkezdésével már a jövő évi költségvetésben megtennénk.

Fontos célunk, hogy ne kelljen gyerekeknek komfort nélküli, dohos lakásokban felnőniük, és senkinek ne kelljen az utcán aludnia. Jelen költségvetési stratégiánkban e célt szolgálja a lakhatási támogatások radikális átalakítása és a szociális bérlakásszektor megteremtése. A gondoskodás új formáinak kibontakozását ösztönöznénk: a bölcsődei–óvodai férőhelyhiány leküzdését például részben családi napközik támogatásával képzeljük el, az iskolai lemaradás és lemorzsolódás ellen pedig korai jelzőrendszert, mentor-tanárokat, utazó fejlesztő pedagógusokat hívunk segítségül. Nem nézhetjük tétlenül sem azt, hogy a magyar nőknek választaniuk kelljen a munka és a gyerekvállalás között, sem azt, hogy a kórházak ne tudják ellátni a betegeket, vagy hogy az oktatási rendszer lassan széthulljon. A szociális, egészségügyi, foglalkoztatási és oktatási ágazatnak mindemellett jobban kell sáfárkodnia közös erőforrásainkkal.

A javaslatainkat egyrészt fejezeten belül átcsoportosítható tételekkel másrészt célzott járulékcsökkentésekkel lehet megvalósítani. Ez egyedül az egészségügy esetében nem volt lehetséges: a fenntartható egészség nem biztosítható anélkül, hogy már jövőre ne áldoznánk többet a megelőzésre; az akut ellátási válság, valamint humánerőforrás-válság enyhítésére. A megjelölt prioritások

fedezetére középtávon pedig jelentős mértékben szükséges uniós forrásokat átcsoportosítani.

4.2. Tisztes lakhatást mindenkinek!

Ma Magyarországon az állampolgárok egy jelentős csoportja nem tudja egyedül megoldani lakhatását, és ez az egyik legfőbb oka a gyermekszegénységnek is. Ennek strukturális oka a lakáspiac torz volta, a magántulajdon dominanciája (a bérlakások és szociális bérlakások hiánya), valamint a lakóingatlanok egy jelentős részének rossz állapota, ami jelentősen növeli a lakhatás költségeit. A lakhatás átgondoltabb támogatása nem csak a lakhatási körülmények javulását eredményezi, hanem a potenciális munkavállalók mobilitásához is jelentősen hozzájárul, és ezzel a foglalkoztatás bővítését is elősegíti.

4.2.1. A lakásállomány fejlesztése

A közösségi lakásállomány szinte teljes hiánya, valamint a magánbérlet bizonytalansága és korlátos hozzáférhetősége jelentősen növeli a települések közötti mobilitás egyéni költségét és kockázatát, és alacsony lakásmobilitást eredményez. Stratégiai célunk így a lakáspiac jelentős átalakítása: a bérlakásállomány és a teljes lakáspiaci állomány radikális bővítése. A teljes kormányzati ciklusra szóló célunk a közösségi bérlakásszektor kezelésének stabilizálása és a lakásfelújítási program keretein belül a jelenleg nem lakott (üres), ill. lakhatatlan (komfort nélküli) lakások egy részének bevonása. Egy éven belül a jelenleg üresen álló és lakható állapotban levő lakóingatlanok jelentős része bevonható a közösségi lakásszektorba. (Jelenleg Budapesten a becslések szerint több mint 32 000 lakás áll üresen csak a belvárosi kerületekben.)

A szociális lakásszektor hiánya különösen hátrányosan érinti a pályakezdő fiatalokat és általában az alacsony jövedelműeket, akik a saját lakás vásárlásának egyszeri költségeit nem, vagy csak évtizedekre eladósodva tudják előteremteni. Az állam mint bérlő garanciát vállalna a fizetésért az általunk javasolt konstrukcióban, illetve állami ösztönzőként az így bevont lakásokból szerzett jövedelmek adó- és járulékmentessége is járható útnak tűnik (ezzel az állam nem esik el bevételtől, hiszen a kiadott lakások elenyésző részéért fizetnek most adót a tulajdonosok, és ezek is általában a magasabb értékű ingatlanok

köréből kerülnek ki.). A közösségi lakásszektor menedzselését önkormányzati feladatnak gondoljuk, és 2011-től az első évben pályázati úton finanszíroznánk néhány modell-kísérletet. Erre az első évben 0,5 milliárd forintot különítenénk el. Középtávon, a megfelelő stratégia és intézményi háttér kialakítását követően jelentős forrásokat csoportosítanánk e feladat elvégzésére az önkormányzatokhoz, amit összekötnénk egy általános lakásfenntartási támogatással.

4.2.2. A lakhatás költségei, a rezsitámogatás átalakítása

A lakásköltségek komoly gondot okoznak az alacsony jövedelmű csoportoknak: a lakáskiadásoknak a háztartás összes kiadásán belüli aránya minden ötödik háztartás esetében meghaladja a nemzetközi gyakorlatban kritikusnak tekintett 30 százalékot, és félmillió háztartásnak lehet a lakhatását veszélyeztető díjhátraléka. Az adósságkezelő szolgáltatások jelenleg csak a rászoruló háztartások töredékét érik el, a jelenlegi intézményrendszer nem nyújt elegendő védelmet lakhatásuk vagy a közszolgáltatások elvesztése ellen. A jelentős rezsihátralékok oka a lakhatás költségeinek túlzott aránya a jövedelemhez képest, különösen az alacsonyabb jövedelmű csoportoknál, valamint az, hogy a magyar lakosság túlhasználja a közüzemi szolgáltatásokat. Ez utóbbinak elsődleges oka az energetikai szempontból is rossz minőségű lakásállomány, valamint a spórolás irányába mutató jelentős anyagi ösztönzők hiánya, aminek eklatáns példája a jelenlegi gázár-támogatási rendszer.

Az LMP hosszú távú célja az, hogy csökkentse a jelentős rezsihátralékkal rendelkezők számát, valamint egy kiszámíthatóbb és igazságosabb lakásfenntartási támogatással a rászorulókat támogassa, úgy, hogy a rendszer maga is az értelmes takarékosságra ösztönözzön. Már a jövő évtől kialakítható egy a mainál sokkal igazságosabb lakástámogatási rendszer, a lakásfenntartási támogatásra fordított összegek érdemi emelésével, a szociális juttatások átcsoportosításával, a gázártámogatásnak egy normatív alapú, takarékosságra ösztönző, célzott, a lakásfenntartási támogatással integrált támogatási formával való kiváltásával. Ebben a rendszerben a jelenleg rendelkezésre álló forrást át kell csoportosítani – mégpedig úgy, hogy a támogatás a háztartások alsó jövedelmi szintű kb. 20–25%-a esetében átlagosan a számított lakásköltségek 20–25%-át fedezze. Négy év alatt elérhető, hogy a támogatásokba minél

nagyobb mértékben beépüljön a fenntarthatóság szempontja és a takarékosságra ösztönzés.

Az új támogatási rendszerben a normatív lakásköltségek közelítenének az adott lakáshelyzethez tartozó normatív kiadásokhoz. A mai normatív lakáskiadás-számítást egy olyan képlet váltaná fel, amely figyelembe veszi az épület típusát, a fűtés módját (távfűtéses, egyéb) és az alapterületet (ez utóbbi tényezőt úgy, hogy az alapterület növekedésével csökken a fajlagos költség). Az alapképletet ki lehet egészíteni helyi tényezőkkel, de csak úgy, hogy a támogatásra jogosult lakások átlag kiadási szintje ne emelkedjen. Az egy főre jutó jövedelem helyett ekvivalens jövedelemmel számolnánk, ami miatt a jogosultsági kör csökken némiképpen, de ezt kompenzálja a jövedelmi határok kiterjesztése az öregségi nyugdíjminimum kétszeresére, majd annak legkevesebb 2,5-szeresére. Ebbe a képletbe kellene beépíteni továbbá a fenntarthatósági szempontokat és az energiahatékonyságot is (vö. 3. fejezet). A megélhetéshez szükséges jövedelmet biztosíthatja az is, hogy a nyugdíjak esetében nem változtatnánk a 2010-es indexálási szabályokon. A jelenlegi pénzügyi teljesülési szabályok melletti nyugdíjprémiumot pedig megtartanánk.

4.2.3. Hajléktalanellátás

A stratégiai cél az utcai hajléktalanság visszaszorítása. Ehhez egy éven belül jelentősen lehet javítani a jelenlegi ellátó intézményekben a szolgáltatások minőségét, különös figyelemmel az egyágyas, illetve páros elhelyezést nyújtó férőhelyek bővítésére, a családok átmeneti otthonainak fejlesztésére. Ezen túl rövid távon szükség van a kifejezetten az utcán élő emberek számára elérhető, ún. „alacsony küszöbű" ellátások fejlesztésére, valamint a hajléktalan emberek lakhatáshoz jutását célzottan segítő ún. külsőférőhely-, illetve bérlettámogatási rendszer bővítésére, ami jelenleg is nagyon jól működik.

Mindehhez a jövő évtől szükség van a hajléktalan-ellátó intézmények normatívájának jelentős emelésére (az éjjeli menedékhely és átmeneti szálló után járó normatíva 2005 óta folyamatosan csökkent, az utóbbi két évben nominálisan is) és a hajléktalanok ápoló-gondozó otthoni ellátását, valamint a családok átmeneti otthonát finanszírozó normatíváéra (a normatíva 2005 óta minden évben stagnált, vagy nominálisan csökkent). Hosszútávon a jelenlegi

hajléktalan-ellátó rendszer érdemi fejlesztése a cél. Szükség van nagyobb beruházásokra, amivel az ellátási rendszer országosan fejleszthető, a minőségi ellátás a teljes hajléktalan-ellátásban biztosítható. Ennek becsült többletkiadás-igénye 2011-ben 0,5 milliárd forint.

4.3. Mindenki iskolája

4.3.1. Korai jelzőrendszer, korai fejlesztés, napközbeni gyermekellátás

Az iskoláskor előtt kialakuló hátrányok megelőzésében fontos szerep hárul a gyermekgondozást és -nevelést segítő intézményekre, beleértve a ma még kevéssé elterjedt alternatív formákat is, valamint a szülői készségeket fejlesztő illetve a gyermekszegénységet mérséklő programokat és kezdeményezéseket. A védőnői hálózat esetében a rendszer teljes körűvé tételére, a bölcsőde, illetve a 3 év alattiak ellátását is biztosító intézmények, alternatív formák esetében komoly, hosszabb távon a jelenlegi kapacitások többszörösét is elérő bővítésre van szükség. Kiemelkedő jelentőségű az óvoda, amelyet hároméves kortól minden hátrányos helyzetű gyerek számára elérhetővé kell tenni. Az óvodáztatás, illetve a kisgyerekkori fejlesztés támogatásának emelésében partnerként tekintünk a közalkalmazotti érdekképviseleti szervekre. A csomag keretében már a jövő évtől teljes körűvé tehető lenne a védőnői szolgálat informatikai háttere. A korai jelzőrendszer tekintetében a későbbi tanulási zavarok, iskolai magatartászavarok elkerülésében is tevékeny részt vállaló védőnőknek kulcsszerepük van. Ők hagyományosan az egészségügyi büdzsében szerepelnek (Egészségbiztosítási Alap, gyógyító-megelőző ellátások, 1.2. alfejezet; védőnői szolgáltatás, anya-, gyermek- és ifjúságvédelem; további részletek e szöveg 4.4.1. fejezetében).

TÁMOP-forrásból kiterjeszthető a Biztos Kezdet program és megvalósítható a benne dolgozók képzése, továbbképzése. Fontos egy önálló, a kisgyermekkori fejlődést oktató szakképzés elindítása, a ma működő szakemberek folyamatos

ez irányú továbbképzése. A 2011-es évben ennek csak az előkészítésére van mód (a kisgyermekek nappali ellátásával a 4.5.1.-es részben foglalkozunk).

4.3.2. Mentorok, fejlesztő pedagógusok, utazó gyógypedagógusok

Meg kell teremtenünk az integráció és deszegregáció feltételeit. Az integráció az esélyegyenlőségnek *és* a hatékonyabb oktatásnak elengedhetetlenül szükséges, de nem elégséges feltétele. A korai szelekció visszaszorítására és inklúzióra – korai fejlesztésre, egyéni fejlesztésre-mentorálásra és egyéni odafigyelésre – van szükség. Ez utóbbit a pedagógusok (tovább)képzése, a hátrányos helyzetűekkel foglalkozók (jelenleg is létező, kiterjesztésre érdemes) bérpótléka, a jó gyakorlatok terjesztése, a kompetencia alapú oktatás, valamint – intézményeken belüli humánerőforrás-átcsoportosítással, a betöltetlen státusok betöltésével – fejlesztő és egyéb segítőmentoráló munkahelyek létrehozása biztosíthatja. Mindez egyúttal a tehetséggondozást is segíti. A feladatok fő forrásául a kötött felhasználásúvá alakított normatív támogatások válhatnak: a normatívák kötötté tétele is segíti, hogy a kiemelt prioritást élvező feladatokat a fenntartók ténylegesen is ellássák.

A részprogramok közül a legnagyobb támogatási többletet a mentorálás kiterjesztésére szükséges a költségvetésbe beállítani – a korábbi jó gyakorlatok alapján (pl. Útravaló Program). Ez a XX. fejezet 15-ös sz. jogcímcsoport javára történő átcsoportosítás a „Helyi önkormányzatok normatív hozzájárulásai" fejezetben szereplő 17.2/b terhére, ahol az utóbbi az „általános hozzájárulás a tanulók tankönyvellátásához" elnevezésre hallgató keret. E normatívát megszüntetnénk, mivel a támogatás elaprózott, és nem rászorultsági alapú; megmaradna viszont a 17.2/a, amely sokkal jelentősebb összegben biztosít ingyenes tankönyveket a rászorulóknak. Az átcsoportosítás révén az Útravaló Program támogatása a korábbinak másfélszeresére nőhet. Emellett a leghátrányosabb helyzetű kistérségekbe kell átcsoportosítani nevelési tanácsadókat, illetve utazó gyógypedagógusokat, iskolapszichológusokat, fejlesztő

pedagógusokat, és logopédusokat, pedagógiai asszisztenseket – ezáltal lassan körvonalazódik a 2012-től kialakítandó Kiemelt Oktatási Körzetek kontúrja.

4.3.3. Differenciált pedagógusbér-emelés

Oktatási csomagunk egyik legfontosabb eleme a pedagóguspálya vonzerejének növelése egy differenciált, teljesítményelven alapuló bérkiegészítés révén. Azt javasoljuk, hogy 2011. január 1-től vezessük be a pedagógus-életpályamodell első elemeként a pályakezdő pedagógusok bérének emelését, a várható infláció kétszeresével. El kell kezdeni visszavonzani a tehetséges fiatalokat a pedagógusi pályára, márpedig a pályaválasztási döntések meghozatalakor – nemzetközi vizsgálatok szerint – a kezdő fizetés mértéke meghatározó. Ennek költsége az első évben mintegy 3–400 millió forint, a bérfeszültségek elkerülését célzó kiegészítő intézkedésekkel együtt pedig 8–900 millió forint, aminek fedezetéül az alapítványi felsőoktatás költségvetési támogatásának 25%-os csökkentését jelöljük meg (XX. 11.2.11). A fokozatosan bevezetésre kerülő pedagógus-életpályamodell mellett haladéktalanul meg kell kezdeni a pedagógusképzés reformját, ideértve az akkreditációt, az új tantárgyak és képzések indítását.

4.3.4. Kiemelt Oktatási Körzetek és ifjúsági terek

Oktatási csomagunk utolsó részterülete a kistérségi (járási) tankerületek, az ún. Kiemelt Oktatási Körzetek (KOKÖ-k) létrehozása. Azokban a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben, ahol sem az iskolai körzethatárok módosítása, sem az oktatási integrációs törekvések nem hoztak megfelelő eredményeket, elengedhetetlen, hogy az oktatási kormányzat az egész kistérségre kiterjedő beavatkozási tervet készítsen. A legrosszabb helyzetben lévő településeken elsőrendű feladat, hogy az oktatás színvonalának növeléséhez kiemelt programokat rendeljenek. A pedagógusokat ösztönözni kell arra, hogy sajátítsák el azokat a módszereket, technikákat és képességeket, amelyekkel sikeresen lehet a kistelepülésen élő halmozottan hátrányos helyzetű gyerekeket nevelni-oktatni. Mindenképpen szükséges olyan támogató programokat indítani, amelyeknek eredményeként a legjobb,

legambiciózusabb, szakmailag legfelkészültebb pedagógusok jelennek meg ezeken a területeken.

Ennek megfelelően a KOKÖ-k lennének a tanárok és egyéb iskolai munkások foglalkoztatói, ami lehetővé tenné a tanári munkaerő racionalizálását és rugalmasabbá tételét, a diákok elosztásának tervezését, és ritka oktatási szolgáltatások (fejlesztés, tehetséggondozás, stb.) optimalizálását. Ugyanakkor e körzetek közül azokat, ahol magas a hhh, ill. hh-arány (a halmozottan hátrányos helyzetű, illetve hátrányos helyzetű tanulók aránya), mint „tanulói összetétel alapján objektíve adott" Kiemelt Oktatási Körzeteket külön kezelnénk. Ezen felül (No Child Left Behind mintára) hosszabb távon hozzáadottérték-mérés alapján bevezetnénk a kiemelkedő iskolák dolgozóinak honorálását, és az alulteljesítő intézmények megsegítését. Ennek keretében létrehoznánk egy pályázható célzott támogatást a hasonló kihívásokkal szembesülő, kiemelkedő és alulteljesítő iskolák szakmai együttműködésére Komplex Támogató Programok néven. Mindebből a következő költségvetési évben megvalósítható az Útravaló program kibővítése (lásd fent), a segítő-fejlesztő munkahelyek átcsoportosítása és a szülői részvétel facilitálása a KOKÖ-kben, valamint szociális és egészségügyi szereplők bevonásával komplex programok megvalósítása is.

Az ifjúsági terület finanszírozása jelenleg szétaprózott, a források a költségvetés különböző sorain bújnak meg, szétszórva. A különböző szervezetek egymástól függetlenül, koordinálatlanul adnak ide vagy oda, illetve írnak ki pályázatot. Az LMP szerint a tevékenységek koordinációja a jövő évtől megvalósítható, és középtávon szükséges egy intézményhez rendelni a feladatokat. Az Integrált Közösségi Tereket fenn kell tartani, a szerződések aláírását gyorsítani szükséges, az uniós támogatások megígért önrészét pedig biztosítani kell. Megkezdendő a referensi hálózat kiépítése, amihez fel kell mérni, milyen feladatok ellátására, és hogyan épülhet ez be a szociális és közösségi ellátórendszerbe. Az ifjúsági módszertani központok esetében a megnyert pályázatokat az eredményhirdetés előtt egy nappal visszavonták,

így támogatásukat be kell építeni a 2011-es költségvetésbe. Ennek költsége 700 millió forint.

4.4. Fenntartható egészség

4.4.1. A megelőzést szolgáló ösztönzők beépítése az alapellátásba

A megelőzés haszna közép- és hosszú távon olyan egyértelmű és nagy mértékű, hogy indokolt az egészségügyi csomag élén szerepeltetni. Pozitív a népegészségügyre fókuszáló egészségpolitika pénzügyi szaldója is, ha az idő előtti elhalálozást (jellemzően: középkorú, munkaképes férfiak) és az egészségben eltöltött életéveket (vs. krónikus betegségek) tekintjük.

Mindezekre tekintettel a következő évben a háziorvosok kártyapénzén felül a finanszírozásba beépítenénk bizonyos teljesítményarányos ösztönzőket. Így normatívát fizetnénk minden elvégzett szűrővizsgálat után (vérnyomás- és vércukormérés stb.) és kiemelten ösztönöznénk az alkoholfüggésről, dohányzásról való sikeres leszoktatást, valamint a fogyókúrákat. Kezdeményezzük (közösségi, civil stb. aktorok bevonásával) a tanácsadások és tréningek kiterjesztését, megyei és/vagy kistérségi egészségfórumok megtartását helyi, a részvétel elvén kialakított stratégiák alapján (a szociális szektor által finanszírozott kábítószermegelőzési egyeztető fórumok, ill. a helyi ún. egészségkoalíciók mintájára).

Ennek megfelelően a költségvetés Egészségbiztosítási Alap fejezetében a következő módosításokat javasoljuk. A háziorvosi, háziorvosi ügyeleti ellátásra 2010-re 77,9 milliárd forint volt előirányozva (3.1.1.). Ennek 10%-os emelését javasoljuk, ebből részben finanszírozható lenne az LMP egyik legfőbb egészségpolitikai prioritása, a megelőzés. A háziorvosok a fejkvótán (kártyapénzen) felül – külön meghatározandó – szűrő- és megelőző vizsgálatok elvégzése esetén, illetve szenvedélybetegségekkel (nikotin- és alkoholfüggés) kapcsolatos tanácsadás és komplex leszoktató terápia ellenértékeként volnának erre jogosultak. Mindez 7,8 milliárd forintos többlet költségvetési kiadással jár. Az uniós

források átcsoportosításával emellett diagnosztikai eszközöket juttatnánk az alapellátási szintre, illetve megerősítenénk a háziorvos-továbbképzést.

A 3.1.2. alfejezet (Védőnői szolgáltatás, anya-, gyermek- és ifjúságvédelem) nem tartozik az alapellátáshoz, de azzal egyenértékű, az LMP szempontjából rendkívül fontos funkció. A védőnők négy különböző feladatot is ellátnak: a terhesség ideje alatt csökkentik a magzatkárosodás kockázatát (megelőzés), a csecsemő- és kisgyerekkorban egészségügyi tanácsadást, szűrést folytatnak, és ún. korai jelzőrendszert működtetnek. Egyúttal megelőzik, illetve jelzik azokat a problémákat, amelyek később tanulási, illetve iskolai magatartászavarhoz vezethetnek, az érintett kisgyermeket pedig továbbirányítják a megfelelő gyermekjóléti intézményhez, pedagógiai szakszolgálathoz. Ez is egyfajta megelőzés, amelynek az oktatásban óriási jelentősége van: minél korábban diagnosztizálják a problémát, annál valószínűbb, hogy iskoláskorra, megfelelő fejlesztéssel felszámolható. Ez a 2010-es költségvetésben 18 milliárdos tétel, melynek 15%-os emelését javasoljuk, ami 2,7 milliárd forintos többletkiadást jelent. Ebből az összegből a korai jelzőrendszer további kiépítése és a betöltetlen védőnői praxisok (állami ösztönzés melletti) betöltése is finanszírozható.

4.4.2. Az alapellátáson túl: egészségtudatosság és környezetegészségügy

Közép- és hosszútávon szintén egyértelműen és bőségesen megtérülő kiadás az egészségtudatosság fejlesztése. Ezzel nem csak a magyar lakosság általános egészségi állapota, de a hatalmas társadalmi, valamint nemi egyenlőtlenségek csökkentése is megvalósítható (a várható átlagéletkor bár lassan nő, de európai összehasonlításban rendkívül alacsony, míg a jómódúak és a szegények, de a nők és a férfiak várható átlagéletkora közötti különbség is kiemelkedően magas). Az első, 100 millió forintos országos kampány fedezetéül az Egészségbiztosítási Alap fejezet 5.1.3. (Központi Hivatali Szerv, dologi kiadások sor) 2010-es előirányzatának 3%-os csökkentését jelöljük meg.

A csomag keretében a következő költségvetési évben kiterjesztenénk az adalékanyagok, növényvédő szerek használatához kapcsolódó élelmiszer-biztonsági intézkedéseket. A környezet-egészségügy, környezeti igazságosság területén

kiemelt feladat a dögkutak felszámolása, az ivóvízminőség, a cigány- és szegénytelepek csatornázottságának javítása; a pollenterhelés csökkentése (ez részben szabályozási kérdés: kaszálási kötelezettség szabályozása stb.), és a lég- és zajszennyezés csökkentése.

Az Alkotmánybíróság szerint az állam nem élvez szabadságot abban, hogy a környezet állapotát romlani engedje. Az allergiás betegek számának igen gyors ütemű növekedésével az egészséges környezethez való alapvető jog sérül, ezért is szükséges a parlagfű visszaszorítása. A parlagfű-allergia mára népbetegséggé vált, a lakosok negyedének okoz vissza-visszatérő problémát. A parlagfű okozta kár évente több tízmilliárd forintra tehető. 40 milliárd forintnyi kárt okoznak a táppénzkiadások, az egészségügyi ellátás és a gyógyszerek költségei. A kormány mindezzel szemben alig pár százmilliót szán a védekezésre, ráadásul ez az összeg az utóbbi években még csökkent is. A védekezéshez szükséges környezet-egészségügyi intézkedésekre nagyrészt az uniós források átcsoportosításával biztosítanánk többletforrást. Ezekre is alapozva a XII. fejezet (Vidékfejlesztési Minisztérium) 2.10.1. soron szereplő összeget 350 millió forintról háromszorosára, 1050 millió forintra növeljük.

A mentális egészségügyet három lépésben szerveznénk át. Az OPNI bezárása következtében ellátatlanul maradt betegek kórházi ellátásának megszervezése után erőforrásainkat a kórházon kívüli, közösségi ellátórendszer megteremtésére összpontosítanánk, a már létező hazai és külföldi jó gyakorlatok, valamint a LEGOP (Lelki Egészség Országos Program) alapján. Mindeközben pszichológusokat vonnánk be a – létrehozandó – komplex háziorvosi praxisokba, és biztosítanánk a szakpszichológiai tanácsadást az alapellátás részeként. Ezt részben az Egészségbiztosítási Alap fejezet 3.1.1.-es sorának (alapellátás) célzott támogatásával (400 millió forint), részben az aktív pszichiátriai és neurológiai ágyak (kis mértékű) növelésével érnénk el. Ennél is fontosabb, hogy többletforrást biztosítanánk a helyi önkormányzatok melléklet 11. fejezet (Szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatás feladatai), valamint a 12. fejezet (Szociális és gyermekvédelmi bentlakásos és átmeneti elhelyezés) „ab" pontja, továbbá a 2.4. (többcélú kistérségi társulások szociális alapszolgáltatási feladatainak támogatása) fejezet c. pont szerinti ellátási formák, illetve normatívák javára. Ezt oly módon tennénk, hogy a szabályozás a fenti költségvetési tételeken belül a modern közösségi pszichiátriai ellátás felé mozduljon el. A fenti

intézkedések összforrásigénye – az Egészségügyi Alap fejezetben eszközölt módosításokon felül – csak a kapacitásbővítést és a normatívatömeg-bővülést számítva 1,5 milliárd forint.

4.4.3. Teljesítményarányos-degresszív kórház-finanszírozás

A fekvőbeteg-ellátás finanszírozására létezik egy megfelelő, teljesítményarányos rendszer, az ún. Homogén Beteg Csoportokon (HBCs) alapú finanszírozás, mely a költségarányosan képzett beavatkozási kategóriák teljesítményarányos finanszírozását fedi. Ezt jelenleg hat tényező torzítja: (1) a „kreatív" könyvelés a kórházak részéről; (2) az ellenőrzés hiányosságai; (3) az eszközamortizáció el nem ismerése az állam részéről; (4) az egyenetlen, kiszámíthatatlan társfinanszírozás a kórházfenntartók (megyei önkormányzatok stb.) részéről; (5) a pályázatokon és politikai alkukon alapuló (beruházási és felújítási) forráselosztás és adósságrendezés; (6) a Teljesítményvolumen-Korlát (TVK), a fekvőbeteg-ellátó intézmények (magyarul kórházak, klinikák) adminisztratív korlátozása, mely szerint egy bizonyos teljesítményszint fölött a TB már nem finanszírozza az ellátást.

Ha az ellenőrzést javítjuk és beépítünk egy – a fix költségeket és mozgó költségeket figyelembe vevő – degresszivitást, és egyúttal fokozatosan (több évre elnyújtva) eltöröljük a TVK-t, az egy első lépést jelentene a helyes irányba. A degresszivitás itt azért fontos, mert ez megakadályozza a teljesítmény-túlpörgetést. Az így kialakuló új képlet alapján az eddig várólistára tett súlyos betegeket újra megérné ellátni, de nem érné meg a kórházaknak a megalapozatlan kapacitásbővítés. Ha egy átlátható és egységes elveken alapuló eszközamortizációs, infrastruktúra-felújítási és pályázati rendszert hozunk létre, akkor azzal biztosíthatjuk az ellátásokhoz való hozzáférés javulását (várólisták hosszának csökkenése) és az e téren tapasztalt – társadalmi, területi és kórházak közötti – egyenlőtelenségek csökkenését is. E célok elérése érdekében a következő költségvetési évben növelni kell az OEP és a betegjogi funkciók ellátására kijelölt intézmény költségvetését. A XXI. fejezet – 2010-es költségvetésben még szereplő – 8. alfejezetének helyreállítása és a várható inflációval történő megemelése 455 millió forintba kerülne.

Részlegesen eltörölnénk tehát a Teljesítményvolumen-Korlátot, fokozott ellenőrzés mellett megmaradna, illetve megerősödne a HBCs alapú finanszírozás.

A többletforrás igény elosztásáról (célzás) normatív szempontok (mindenekelőtt a várólisták hossza, ellátatlan betegek várható egészségkárosodása stb.) alapján a Nemzeti Erőforrás Minisztérium (NEFMI) döntene. Ez az ún. gyógyító-megelőző kassza (Egészségbiztosítási Alap, 2.3.1.) 757,6 milliárd forintos tételének 3%-os növekedését, 22,7 milliárd forintos plusz tételt jelentene. Ezáltal az ellátás akut válsága enyhülne, bár nem szűnne meg.

A kormány év közben 27,5 milliárd forintos „gyorssegélyt" folyósított ugyan a kórházaknak, de ez csak arra elegendő, hogy az egészségügyi intézmények valahogy kihúzzák 2010 végéig. Nem jut belőle a lejárt beszállítói tartozások kiegyenlítésére (csupán néhány nagy beszállító likviditási problémája oldódhat meg átmenetileg), a rendelkezésre álló kapacitások kihasználására, így a várólisták csökkentésére, és természetesen nem jut béremelésre sem. Eközben a magyar orvosegyetemek képzési kapacitását meghaladó számú orvos hagyja el évente hivatását, egy részük az országot. Ma már szinte nincs olyan orvosi szakterület, amely nem tekinthető hiányszakmának. Igazságossági és hatékonysági szempontból is visszás, hogy a rendelkezésre álló kapacitásokat a kórházak nem tudják kihasználni, nem csökkenek a várólisták. A kórház-finanszírozás javasolt átalakításával e visszásságokat szeretnénk orvosolni!

Mindemellett egy egységes (illetve egységes elveken alapuló), átlátható, és az uniós forrásokat fokozottabban, hatékonyabban bevonó eszközamortizációs és felújítási politika költségvetési értelemben majdnem nullaszaldós módon hozna jelentős előrelépést. Prioritást adnánk a diagnosztikának (a járóbeteg-ellátásban is), ami lehetővé tenné a CT-, MRI- stb. várólisták radikális csökkentését és a kapacitásbővítést. Ez is a megelőzést, illetve az időben elvégzett, a kezelés költségeit csökkentő diagnosztika biztosítását szolgálja. Mindez – a fenti hatékonysági intézkedéseknek köszönhetően – összesen 3,8 milliárd forintos kiadási többletet jelentene.

4.4.4. Bérkorrekció több lépésben

Az LMP aggasztó mértékűnek tartja a munkaerőhiányt és -elvándorlást az egészségügyben. Szakmai konszenzus van a tekintetben, hogy e trend már rövid távon is fenyegeti a betegellátást. A mégoly fokozatos és differenciált béremelési program megkezdése nem elodázható, négyéves távlatban pedig radikális béremelésre van szükség. Ennek keretében rendezni kell a szakápolók bérét, módosítani kell a közalkalmazotti bértáblát, ki kell dolgozni az orvosi életpályamodellt. A pályakezdők esetében és a hiányszakmákban történő béremelésre milliárdos nagyságrendben kell forrásokat biztosítani. Ennek forrását szintén az ún. gyógyító-megelőző kassza (Egészségbiztosítási Alap, 2.3.1.) 757,6 milliárd forintos tételének növelésével kell biztosítani. A legsürgősebb beavatkozásokra a fejezet 1%-os növelésével 7,6 milliárd forintot szánunk. Ezáltal az orvoselvándorlás és a szakápolók pályaelhagyásának akut válsága enyhülne, bár nem szűnne meg. Az összeg ellátók közötti elosztását szintén a NEFMI végezné, normatív alapon, az egyes fekvőbeteg-ellátó intézményekben betöltetlen szakorvosi, ill. szakápolói státusok arányának függvényében.

4.4.5. Területi ellátási egyenlőtlenségek kiegyensúlyozása

Ma Magyarországon a társadalmi-gazdasági háttér mellett a lakóhely határozza meg leginkább az emberek esélyét az egészségre. Ennek az igazságtalanságnak a fokozatos felszámolása az LMP kiemelt célja. Ugyanakkor ez csak – fent részletezett – környezet-egészségügyi stratégiánk és környezeti igazságosság stratégiánk megvalósításával párhuzamosan képzelhető el.

A területi ellátási egyenlőtlenségek kiegyensúlyozása a kapacitástörvény felülvizsgálatával kezdődhet meg (első körben ez csak a szabályozást érinti: a földrajzi, közlekedési elérhetőség/megközelíthetőség mint vezérelv kell hogy megjelenjen). Szükség van a várólisták komplex vizsgálata alapján a kapacitásbővítésre. Ösztönözni kell a betöltetlen háziorvosi praxisok betöltését kamatmentes hitellel, esetleg magasabb „kártyapénzzel". Fejleszteni kell a mobil szűrések rendszerét, a járóbeteg-ellátást a rosszul ellátott kistérségekben (ez beruházás-átcsoportosítással nullszaldós lehet). A házi ápolást, házi rehabilitációt végzőknek (LXXII. fejezet, 2.3.9. cím) közlekedési költségekkel arányos normatívát szükséges biztosítani, a leghátrányosabb

helyzetű kistérségekben munkát vállalóknak pedig rezidens-ösztöndíj-programot kell indítani. A fenti tételek egyenként százmilliós nagyságrendű kiadásbővítést igényelnek, melyek összege 5 milliárd forintot tehet ki. Ezen összeg nagyobb részét a 3.1.21. (gyógyító-megelőző ellátás céltartalék) terhére könyvelnénk el (ez 2010-ben 3 milliárd forint volt, amit később átcsoportosítottak).

4.5. Vissza a munkaerőpiacra

Az LMP négy alapvetően fontos és sürgős teendőt fogalmaz meg, melyek segítenék a foglalkoztatás jelentős, fenntartható és környezetbarát bővítését. A 3. fejezetben kifejtjük, hogy kulcsfontosságú lenne az élőmunkát terhelő járulékok csökkentése, amelyek a munkaerő iránti keresletet visszafogják. Fontos lenne emellett serkenteni az alulképzett munkaerő iránti keresletet, egy zöld és foglakoztatási szemléletű fordulat elérésével a fejlesztéspolitikában és a mezőgazdaságban, illetve olyan reformok és intézkedések bevezetésével, melyek az aktív és munkaképes, de jelenleg nem dolgozó csoportokat segítenék vissza a munkaerőpiacra.

4.5.1. Lehet munkám és gyerekem!

Az LMP szerint nem elodázni, hanem segíteni kell a kisgyermekes anyák munkahelyre való visszatérését. A valódi választás abban van, ha a szülők eldönthetik, hogy ki, és mennyi időre marad otthon – mert van megfelelő napközbeni gyermekellátás, és mert a munkáltatók nem tekintik a gyermeket vállalókat megnövekedett tehernek. Ennek érdekében javasoljuk, hogy hozzák létre a „munkaügyi jogok kormánybiztosa" pozíciót, többek között a kisgyermekes szülők munkaerő-piaci kiszolgáltatottságának enyhítésére, a munkaadók és munkavállalók információkkal való ellátására a jelenleg is elérhető, de kihasználatlan lehetőségekről. A biztos költségvetése 50 millió forint lenne, melynek forrása a Nemzeti Erőforrás Minisztérium igazgatási költségeitől vonható el.

A nők szülés utáni visszatérését a munkaerőpiacra 2012-től kezdődően jelentős forrásokkal támogatnánk. Azt javasoljuk, hogy a gyest bölcsődeutalvány formában tarthassák meg a 8 órás munkát végzők, valamint a meghosszabbított gyesen lévők (ikres szülők, fogyatékos vagy tartós beteg gyereket

nevelők) is, tekintettel arra, hogy a gyerekekkel járó súlyos többletterheket kell fedezniük ebből a forrásból. A gyed/gyes melletti képzéseket, munkaerő-piaci szolgáltatásokat fejleszteni kell, mert minél hosszabb a kiesés a munka világából, annál reménytelenebb a visszatérés. Az egyetemek ne szűkítsék a gyes melletti diplomaszerzés lehetőségeit, a cégek vállalati juttatásként nyújtsák a képzést! A kormány tegye vonzóvá a rugalmas munkavégzési formákat!

Javasoljuk továbbá, hogy a munkaadók egyéves, átmeneti járulékkedvezményt kapjanak a gyesről visszatérők után, ha rugalmas formában foglalkoztatják őket. A közszférában jelenleg előírt részmunkaidő-felajánlási kötelezettséget ki kell terjeszteni a napi hat- vagy nyolcórás, de rugalmas, távmunkával kombinálható munkavégzési lehetőségekre. Kisgyermeket nevelők számára vállalkozói kedvezményeket kell biztosítani, például a rugalmas, fokozatosan teljessé váló vállalkozói TB-státusz bevezetésével, és azzal, hogy az önfoglalkoztatóknak is járjanak a START-PLUSZ kártya kedvezményei, melyeket a gyed/gyes után visszatérőknek biztosít. Mindezen intézkedések megfelelő előkészítés után 2012-től kerülhetnek bevezetésre.

Jelentős javításra szorul a napközbeni gyermekellátás is. Problématérképet kell készíteni az akut bölcsőde-, illetve óvodahiányos települések és kistérségek feltárására, ez alapján pedig óvoda (bölcsőde–óvoda) létesítése szükséges minden olyan településen, ahol a gyermeklétszám ezt indokolja. A bölcsődei támogatást hordozhatóvá kell tenni, meg kell szüntetni a családi napközik hátrányos megkülönböztetését. Továbbá ösztönözni kellene a munkaadókat munkahelyi bölcsődék létesítésére vagy támogatására két formában: egyrészt ún. gyesutalványok beváltóhelyeiként működhetnének ezek az intézmények, illetve az állami normatíva egy részét lehívhatnák. A bölcsődék és az óvodák nyitva tartását rugalmasabbá kell tenni (ld. oktatási javaslatcsomagunk), valamint ösztönözni kell a munkaadókat munkahelyi bölcsődék létesítésére vagy támogatására. Ahol nem oldható meg az intézményfejlesztés, ott óvoda- és iskolabusz járatok indítása szükséges.

Középtávon a radikálisan megnövekedett és működési mechanizmusaiban jóval differenciáltabb nappali ellátóintézmény-rendszer felügyeletét is ki kell dolgozni. Szükség esetén akár a jövedelmi helyzet alapján differenciált szülői térítési díjak bevezetésével is ki kell egyenlíteni a bölcsőde és a más formák

közötti díjkülönbséget. 2012-től a bölcsődei normatívát 10%-al emelnénk és a családi napközit üzemeltetőknek a normatíváját a bölcsődei normatíva 100%-ában határoznánk meg. A normatíva-emelkedés többlet-költségeire és az új intézmények finanszírozására 4 milliárd forintot csoportosítanánk át 2012-vel kezdődően.

4.5.2. Az igazi út a munkába

A tartós munkába állást nem javító közmunkaprogramok helyett át kell alakítani a munkanélküliséghez kapcsolódó ellátásokat olyan formán, hogy ösztönözzék, és ne visszatartsák a munkába állást a tartós munkanélküliek körében. A munkanélküliségi csapda megszüntetése lenne az első lépés. Jelenleg a segély csak akkor jár, ha az illető nem dolgozik. Ezáltal a munkavállaló a munkába álláskor az elveszített segély mértékével együtt béréből akár 80%-ot is veszíthet. Mivel a tartós munkanélküliek gyakran csak átmeneti munkákra számíthatnak, ha lejár a szerződésük, megint segélyt kell igényelniük, és ki kell várniuk, amíg arról döntés születik. Az alábbi lépésekkel lehetne ezt az ellenösztönzést segíteni: egyfelől a jelenlegi segélyezés helyébe hosszú távon lépő garantált minimum jövedelem együttműködési feltételeinek szigorításával, másrészt a jogosultság kiterjesztésével a dolgozó szegényekre. Harmadrészt úgy, hogy a munkajövedelem egy része a jogosultság elbírálásakor nem számítana be a háztartás jövedelmébe, különösen a munkába állást követő két évben.

Ezt a csomagot mindenképpen ki kell egészítse az ún. aktív munkaerőpiaci eszközök alkalmazása: készségfejlesztés, a motiváció és az önbizalom erősítése, amelyet anyagi ösztönzőkkel nem lehet elérni, de jól szervezett és célirányos a munkaügyi központokon keresztül nyújtott szolgáltatásokkal igen. Javasolt, hogy az országban ilyen programokat és szolgáltatásokat nyújtó non-profit vállalkozásokat bevonva az állam törekedjen ezeknek a programoknak a hátrányos helyzetű térségekben (LHH-kistérségekben) való elterjesztésére.

4.6. A javasolt lépések fedezete

A társadalmi gondoskodás és szolidaritás fejezete az egyik legfontosabb felhasználási területe a javasolt átrendezések nyomán felszabaduló valamennyi forrásnak. Ezen belül is, az intézkedések legfontosabb fedezete a 3. fejezetben bemutatott szolidáris adórendszer fenntartása illetve helyreállítása, mely kisebb finanszírozásbővítést tesz lehetővé a másik fő felhasználási terület, a járulékcsökkentés mellett. Számos más potenciális bevételforrás az általános adókörnyezet változásának függvényében teremthető meg. Ennek tipikus esete az üresen álló lakásokra kivetendő adó, amely természetesen csak az ingatlanadózás általános újragondolása nyomán vezethető be.

A lakhatási fejezetben a meglévő kutatások alapján a rezsitámogatás átalakítása nullszaldós lehet, a rendelkezésre álló pénzek átcsoportosításából megvalósítható. Az üresen álló lakások rendszerbe történő bevonásának minimális költsége van, az önkormányzatok lakhatási támogatásába kellene a megfelelő ösztönzőket beépíteni. Emellett elsősorban a próbaprojektek elindítása a 2011-es év feladata. A hajléktalan-ellátás normatívaemelése és a fejlesztésekre szükséges 500 millió forintnyi forrás fedezetét a 2011-es büdzsében már megjelenő „társadalmi felzárkóztatás" forrásainak egy részéből, illetve az Út a Munkába program eddigi forrásainak reallokációjával teremthetjük elő.

Az oktatási csomag kiadásai számos forrásból finanszírozhatóak. A hatályos közoktatási törvény szerint az iskolafenntartóknak gondoskodniuk kell arról, hogy a területükön két szomszédos iskolakörzet között ne legyen 25%-nál nagyobb különbség a halmozottan hátrányos helyzetű iskolaköteles gyerekek számában. Ennek, valamint a Helyi Közoktatási Esélyegyenlőségi terv megsértésének szankcionálásával (bírságolás) számos fent említett feladatra megteremthető a forrás. A kiadások növekedésének enyhítésére, a jogosulatlan felhasználás csökkentésére, a közoktatási normatívaigénylések átláthatóvá tételére javasoljuk a közoktatási célú normatív támogatások igénylésének és elszámolásának a KIR (Közoktatási Információs Rendszer) tanulói szintű adatbázisán (az oktatási azonosító szám nyilvántartásán) alapuló folyósításának azonnali bevezetését. Mindez – kiegészítve az alapítványi felsőoktatás támogatásának visszafogásával – finanszírozhatja a legnagyobb oktatási tételt, a pályakezdők bérének emelését. Ez az első teljes évre, 4–5%-osra tervezett infláció mellett

nagyjából 300–400 millió forintot tenne ki (a 2007/08-as 1724 pályakezdővel számolva). Az intézkedés költsége a kapcsolódó bérfeszültség csökkentő intézkedésekkel együtt évi mintegy egymilliárd forint volna.

Az egészségügyet érintő javaslataink egy fontos forrását jelentik az elmaradó kiadások. Így például a közegészségügyi helyzet javítása következtében csökkenhetnek a „szegénybetegségek" (Hepatitis A, vérhas stb.) okozta kiadások. Egy-két népbetegség esetén (pl. hipertónia, COPD, cukorbetegség stb.) egy átlagos beteg ellátása (mentő, kórházi kezelés, műtét, gyógyszerelés, ügyelet, táppénzes napok stb.) sok száz megelőző szűrést finanszíroz – jellemzően csak közép- és hosszú távon, de sok esetben már rövid távon is. Emellett a háziorvosok esetében csökkentendő a kártyapénz, ha nem kapcsolódnak be a szűrési programokba.

Fontos megtakarítási lehetőséget látunk a hatékonyabb ellátásban az ellátási centrumokban (pl. szív- és érsebészeti, onkológiai centrumok stb.) amit ágyszám-átcsoportosítás, a fokozott ellenőrzésből fakadó költségmegtakarítás, illetve a közbeszerzések, pályázatok átláthatóságának növeléséből fakadó megtakarítások egészíthetnek ki. Költségcsökkentés érhető el a jelenleg orvosok által végzett tevékenységek (adminisztratív, szülészeti stb.) érettségizettek, főiskolai végzettségűek (adminisztrátorok, bábák) munkájával való kiváltásával. Az átláthatósághoz tartozik egy jelentős többletbevételi tétel, a jelenleg „feketén fizetős" egészségügyi szolgáltatások (pl. szabad szülészválasztás hálapénzzel) kifehérítése. A tömegsport fejlesztését az élsport (az amúgy is piaci alapon szponzorálható ún. látványsportágak) támogatásának csökkentésével finanszíroznánk. Fontos forrás az alkohol és a dohánytermékek utáni adók inflációt meghaladó mértékű emeléséből befolyó összeg, illetve más egészségkárosító termékek jövedéki adó alá vonása. Hasonlóképpen a környezetterhelésre kirótt adóbevételek (pl. a teherszállításra kirótt tonnakilométer alapú adó) egy részét megcímkézve a környezet-egészségügyi intézkedésekre költenénk.

5. Környezetpolitika: fenntarthatóság és vidékfejlesztés

5.1. Bevezetés

Az LMP programjában és politikai állásfoglalásaiban is tanúságot tett róla, hogy a fenntarthatóságot széles körűen, a fogalom teljes ökológiai, társadalmi és gazdasági tartalmának szintézisében értelmezi. E fejezetben látszólag elsősorban a környezeti fenntarthatóságról van szó, ám az egyes pontokat végigolvasva kiderül, hogy ez a leszűkítés az ökopolitikában nem értelmezhető: a fenntarthatatlan gazdasági és társadalmi viszonyok visszahatnak a környezetre (és viszont). Ennek megfelelően megpróbáltuk a környezetre legnagyobb hatással lévő gazdasági tevékenységeket (mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, hulladékkezelés, vízgazdálkodás és környezetvédelmi ipar), illetve az azokhoz kapcsolódó társadalmi igényeket és jogszabályi környezetet egy olyan összefüggésrendszerbe rendezni, amely a környezeti, a gazdasági és a társadalmi folyamatokat is a fenntarthatóság irányába kormányozza.

A munka során három alapelvet igyekeztünk érvényesíteni. Az első a környezeti/természeti erőforrásokkal történő megfontolt, takarékos és felelős gazdálkodás (a jelenben élő és az eljövendő generációk igényeit is figyelembe véve). A második a megelőzés elve, amibe az elővigyázatosság, az ártalomcsökkentés, a jogalkotói, a fogyasztói és a „felhasználói" tudatosság is beletartozik. A harmadik pedig az intézményrendszer szemléletbeli és szervezeti/infrastrukturális megerősítésének princípiuma: amennyiben a valamennyiünket körülvevő élő környezetet a korlátozottan rendelkezésre álló, ám az élethez nélkülözhetetlen közjavak közé soroljuk, akkor ebből egyértelműen következik, hogy ennek a közös kincsnek olyan jogi és hatósági védelem jár, amely valóban lehetővé teszi és garantálja is az egészséges környezethez való (az alkotmányban is rögzített) jogok érvényesülését.

Munkánk eredménye egy olyan szemléletű költségvetési koncepció, amely kézzelfoghatóan, a közpénz-felhasználási prioritások, valamint a konkrét költségvetési címsorok szintjén mutatja be, hogyan vélekedik az LMP a fenntarthatóságról,

és milyen társadalmi illetve gazdasági változásokat tart szükségesnek ahhoz, hogy a környezethasználatunk valóban fenntartható legyen.

5.2. Környezeti erőforrás-gazdálkodás és környezetbiztonság

5.2.1. Vízkészlet-gazdálkodás új alapokon

Nem tekintjük fenntarthatónak azt a vízkészlet-gazdálkodási gyakorlatot, amelynek elsődleges célja a lehulló csapadék, illetve a folyóvizek/árvizek mielőbbi elvezetése. Az ökológiai vízigényre, illetve a klímaváltozással kapcsolatos felmelegedési és szárazodási tendenciákra való tekintettel újra kell szabályozni a vízgazdálkodást. A települések fenntartható vízgazdálkodása érdekében – ahol csak lehet – olyan vízkezelési és területhasználati megoldásokat kell választanunk, amelyekkel lehetővé válik a csapadékvizek helyben tartása, a természetes zöldfelületek növelése, a vízpartok és vízfolyások revitalizációja, a használt vizek elválasztása és újrafelhasználása (pl. szelektív házi lefolyórendszerek kiépítésével), illetve párologtatása (pl. helyi – akár gyökérzónás, üvegházas, faültetvényes vagy egyéb tisztítóval, ahol a tisztított víz nádast, füzest, egyéb zöldfelületet, vagy halastavat táplál).

Mindezt a saját érdekeinken túl az EU Víz-Keretirányelvének előírásai is szükségessé teszik. Ez utóbbi – illetve saját programunk – miatt is fontos, hogy a Dunára ne csak mint hajózóútra tekintsünk, hanem a majdani Duna-stratégiát olyan komplex víz- és tájgazdálkodási koncepcióként alkossuk meg, amelynek elsődleges célja a folyó jó ökológiai állapotának helyreállítása, és minden más részcélkitűzést (a hajózást is) ennek rendel alá.

A fentiek az egész kormányzati cikluson keresztülívelő feladatok, amelyekből a mostani költségvetésre elsősorban a *hatásvizsgálatok készítése*, illetve egy új szemléletű támogatási rendszer alapjainak a lerakása hárul, főként a *vízvédelmi bírságok bírságtételeinek növelésével*, az ellenőrzés és a beszedés hatékonyságának javításával, valamint a költségvetési törvény Vásárhelyi-terv forrásainak átcsoportosításával, átalakításával. A Vásárhelyi-tervet a mostani, sok műtárgyat és költséges vízépítési beruházásokat tartalmazó, egyoldalúan

az árvízvédelmet szolgáló formájáról mindenképpen érdemes lenne a kisebb költségű, természetközeli, a történelmileg vízjárta területek időleges elárasztására és a tározótereken történő rétgazdálkodásra koncentráló (mellesleg a vizes élőhelyek megőrzését jobban szolgáló) projektekké alakítani.

5.2.2. Megelőzéscentrikus hulladékgazdálkodás

A távlati (a ciklus időtartamára szóló) és a rövid távú cél is egyértelműen a képződő hulladék mennyiségének csökkentése, és a hulladékok környezeti ártalmainak mérséklése. Ami a bevételi oldalt illeti, a termékdíj teljes elvonását a területtől nem támogatjuk. A termékdíjat (vagy annak egy részét) kezelő alapot a létrejövő hulladékgazdálkodási ügynökség intézményi saját bevételei között kell szerepeltetni. A hasznosítást koordináló szervezetekben ugyanakkor a tulajdonosi kört és a kötelezetti kört külön kellene választani. Állami kontrollt vezetnénk be a hasznosítási díjak meghatározásában. Az export útján történő hasznosítást visszaszorítanánk és ellenőriznénk, ez ugyanis a gyakorlatban sokszor olyan, tényleges feldolgozás nélküli hulladékkivitelt jelent, amelynek egyetlen reális célja a költséghatékony megszabadulás a hulladéktól.

A megelőzés fontos eszköze a termékek teljes életciklusára kiterjesztett felelősség (a termelők vagy importőrök vegyék vissza vagy hasznosítsák újra a termékeiket, vagy adott esetben fizessék meg a termékek összegyűjtésének és újrahasznosításának tényleges költségeit!). Az eszközrendszerbe beilleszthető lenne a lerakási díj (landfill tax) kivetése, vagy a környezetterhelési díj ilyen tartalmú kibővítése. Azt gondolnánk a leghatékonyabbnak, ha minden lerakott vagy elégetett hulladékegység után fizetni kellene egy alapba (lehetőleg nem adóként, hanem felhalmozási jelleggel, elkülönítve, hogy a jövőbeni szükséges beruházások forrásai biztosítva legyenek).

A kiadási oldalon a költségvetés tervezésekor gondoskodni kell a Hulladékgazdálkodási Ügynökség forrásairól (ezeknek el kellene érniük a 45–50 milliárd forintot), és arról, hogy a termékdíj kizárólag a tágabban értelmezett hulladék-megelőzési, -gyűjtési, -kezelési, ártalomcsökkentési és szemléletformálási feladatokat finanszírozza, azaz ne kezeljük adóként. Prioritás a kapualji szelektív hulladékszállítás (ez nem igényel külön költségvetési forrást, a szolgáltatók saját hatáskörben meg tudják oldani), és a mennyiségfüggő,

differenciált (pay as you throw) szemétdíjfizetés (ez kis mértékű egyszeri beruházási támogatást igényelhet a szolgáltatóknál pl. gyűjtőedényekre, gyűjtőautók beöntő nyílásának kialakítására – mindez középtávon, még a ciklus vége előtt a KEOP-ból is finanszírozható).

Az eldobó csomagolások betétdíjas visszagyűjtésének megszervezése és működtetése is a Hulladékgazdálkodási Ügynökség feladatkörébe kell, hogy tartozzon. Pályázati támogatásra van szükség a visszavevő automaták és a logisztika kiépítésére (2009-es árakon mintegy 16 milliárd forint). Alternatívaként megemlíthető, hogy számos nyugat- és észak-európai országban támogatás nélkül is kialakították a rendszert a kötelezettek. A lényeg az eldobó csomagolások betétdíjassá tétele. A betétdíjjal ösztönzött visszavétel az újrahasznosítást is kiválóan segíti, hiszen a betétdíjas csomagolóanyagok több mint 90%-ban visszagyűjthetők, azaz a szelektív hulladékgyűjtő rendszereknél lényegesen hatékonyabban működtethetők.

Állami feladat a hasznosítási kapacitások kiépítésének támogatása, elsősorban az építési törmelék, az erdészeti és faipari hulladék tárgykörében (forrás: támogatott hitel – Széchenyi-terv – GOP, munkahelyteremtés). Megvalósítandó cél az újrahasználati rendszerek támogatása (regionális italospalack-mosó, -töltő; -újrahasználati központok, szervizkapacitások fejlesztése – munkahelyteremtés, a GOP-ra támaszkodva). Fejlesztési adókedvezményekkel, beruházási támogatásokkal ösztönöznénk az olyan szolgáltatási rendszereket, amelyek a tartós eszközök, fogyasztási cikkek javítását, felújítását, újraelosztását végzik (cipészek, szabók, elektronikai berendezések javítószolgálatai, bizományi kereskedések, stb). Költségvetési támogatást igényel az illegális lerakók felszámolása, ennek egyik lehetséges módja az 1 százalékos adófelajánlások társfinanszírozása, illetve a tájsebek rekultivációja. Ennek forrását a környezetvédelmi rész 39. jogcímcsoportja, az Országos Környezeti Kármentesítési Program jelenhetné.

5.2.3. A veszélyes vegyi anyagok használatának visszaszorítása

Távlati célként *környezetvédelmi adó* bevezetése szükséges a permetezőszerekre. Egy egységes, európai szintű növényvédőszer-adóra van szükség, ami egy tisztább mezőgazdasági termelést ösztönöz, és részben megtéríti a vegyszerek okozta kárt. Szigorúan korlátozni kell a légi permetezést, és csak akkor szabad engedélyezni, ha nincs más lehetőség valamely kártevő elleni védelemre. Fontos, hogy a növényvédő szerekről szóló hazai Nemzeti Akcióterv érdemi használatcsökkentési célokat tűzzön ki, mérsékelve a hazai mezőgazdaság vegyszerektől való függőségét. Jelenleg a WTO ránk erőlteti a veszélyes anyagokat tartalmazó termékeket. Többek között ezért is akarjuk kivonni a szervezet hatásköre alól a mezőgazdasági termékek kereskedelmét.

Intézményfejlesztési cél a laborkapacitások és a hatósági kapacitások bővítése, a veszélyes anyagokat tartalmazó készletek kivonásának, megsemmisítésének támogatása, az alternatív szerekkel kapcsolatos költségek biztosítása, továbbá a REACH-csel kapcsolatos szemléletformálás egy része is állami feladat. Mindezek forrása az újonnan bevezetendő vegyszeradó, a vegyszercsomagolások környezetvédelmi termékdíja, a növényvédelmi bírság (jelenleg megosztott bevétel a települési önkormányzat és a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal között). A klímavédelemmel kapcsolatos álláspontunkat a 4. fejezetben mutattuk be; a hatósági kapacitások bővítéséről részletesebben is szólunk a 3. fejezetben.

5.3. Agrár-környezetvédelem és vidékfejlesztés: fenntartható mezőgazdaság

5.3.1. Zöld agrárium

A távlati cél az uniós támogatási rendszer átalakítása a következő szempontok szerint: a terület alapú támogatás korlátozása 150 hektár felett, és néhány feladat kiemelt támogatása: a természetközeli gyepgazdálkodás, a hagyományos fajták génbankjainak megőrzése és finanszírozása, minta-ültetvények fenntartása. Továbbá általános elvként érvényesíteni kell a tájgazdálkodás

elsőbbségét az egyébként is vízrendezéssel (pl. tiszai vésztározók) érintett területeken, illetve az élelmiszerek ökológiai gazdálkodási követelmények szerinti tanúsítási kötelezettségét. Szükséges a ciklus végéig a hosszú távú nemzeti agrár-, vidék- és környezetstratégia megalkotása (ehhez a mostani költségvetésben a forrást kellene biztosítani), illetve az LMP szerint helyi piacok támogatása kiemelt állami feladat, különösen, ha bio- (organikus) termesztésből származnak az árusított termékek.

Módszertani probléma, hogy a hazai költségvetés pusztán pénzforgalmi alapon készül, miközben részletesen meghatározza a szakmapolitikák keretét, irányait és lehetőségeit. A költségvetési törvény önmagában determinálja a kormányzat és a közigazgatás szakmapolitikákban képviselhető álláspontját és elvállalható feladatait. A kormányváltást követően a közigazgatás átalakításával és a szakmapolitikai kérdések kinyitásával a kormány jelezte, hogy változtatni kíván az eddig szakmapolitikákon, így az agrár- és vidékfejlesztési politikán is. Azonban ez a folyamat még nem zárult le, így a költségvetési törvény, illetve a szakmapolitikáktól elváló költségvetés-alkotás sok helyen „feleslegessé" teszi a szakmapolitikai változtatásokat, amelyek finanszírozás hiányában nem lesznek megvalósíthatók. Az agrár- és vidékfejlesztés területén a költségvetési törvény benyújtását meg kellene, hogy előzze a kormány által jelzett új ágazati stratégia és ehhez kapcsolódó földbirtok-politika elkészítése, valamint az előző évről szóló agrárbeszámoló (mint helyzetértékelés) elfogadása.

Hasonlóan fontosnak tartjuk, hogy a költségvetés kapcsán az Országgyűlésnek a nemzeti önrész biztosításán túl lehetősége legyen a fejlesztési politikák támogatására szolgáló EU-források működésének értékelésére és a következő időszak terveinek megismerésére. Az uniós fejlesztési források elköltésére, a fejlesztési irányokra és konkrét beavatkozásokra vonatkozó keretdokumentumok (ÚMFT, ÚMVP, HOPE) az előző ciklusban nem kaptak parlamenti felhatalmazást. Ez azt jelenti, hogy a mindenkori kormány közel 10 ezermilliárd forint elköltését a parlament felhatalmazása nélkül folytatja.

Az Országgyűlés joga egyedül, hogy a hazai társfinanszírozáshoz szükséges összegeket megszavazza a programok működéséhez, azok végrehajtásába azonban érdemben nem lát, és nem szólhat bele. Az agrár- és vidékfejlesztési

támogatások több mint 90%-a az ÚMVP, HOPE és a jövedelem-kiegészítést szolgáló közvetlen támogatási rendszereken keresztül kerül a gazdálkodókhoz. Így a parlament közvetlenül nem tud érdemben beavatkozni a vidékpolitikát nagyrészt meghatározó támogatási rendszerbe. Ezt a problémát a Fidesz képviselői és a kormányzati tisztségviselők is felvetették. A megoldás az, hogy az agrár- és vidékfejlesztési költségvetés tárgyalását meg kell, hogy előzze az előző évi agrárbeszámoló és költségvetési zárszámadás együttes tárgyalása, valamint az agárbeszámoló alapján szükségessé vált szakmai módosítások átvezetése az EU-programdokumentumokon. Ezt követően nyílik érdemi lehetőség a költségvetés tárgyalására.

Mindezek figyelembevételével a 2011-es költségvetésben (és azt követően is) biztosítani kell az EU-programok társfinanszírozásához szükséges összeget. Biztosítani kell a génbanki tevékenység, állami génmegőrzési feladatok, a vízügyi feladatok, a parlagfű elleni közérdekű védekezés, az osztatlan földtulajdon kimérése, az ágazati kockázatfelmérés, kockázatkezelési terv elkészítésének finanszírozását is. Az ÚMVP keretében fedezni kell a második tengely, azon belül pedig az első prioritás növelését a jelenlegi 23,68%-ról legalább 35%-ra, az első tengely rovására. A hazai finanszírozás terhére fenn kell tartani a kisgazdaságok hitelgaranciáját, és új hitelfelvételi lehetőséget kell teremteni.

5.3.2. Természeti rendszerek védelme

Az LMP programjából következően a részben vagy egészben művelésre használt földekre nem csupán gazdaságilag hasznosítható termőtalajként, hanem élő természeti rendszerekként tekintünk. Ennek érdekében a jelenlegi merev művelési ágakba való sorolás helyett lehetővé kell tenni a természetes folyamatoknak megfelelő erdő–gyep-, illetve szántó–gyep-dinamika érvényesülését. Ezzel összhangban megkönnyítenénk a korábbi mezőgazdasági területek (szántók, intenzív művelésű gyepek) átsorolását gyepművelési ágba, ezáltal megszüntetnénk a művelés kényszerét, ha ott a gazdálkodás felhagyása után elindult a természetes regeneráció, vagyis spontán módon őshonos fajokból álló gyepes állomány alakult ki (ennek megfelelően az ugaroltatás is

támogatandó cél lehet, a gyommentesítés érdekében végzett művelési kötelezettséget pedig el kell törölni).

Ha erdőművelési ágba tartozó területet különösen indokolt, természetvédelmi közérdekből kell gyepművelési ágba sorolni, akkor az ilyenkor szokásos büntetés alól mentességet kell biztosítani. Ugyanakkor természetes gyepből vagy erdőből kiinduló művelésiág-váltásnál kötelező természetvédelmi hatástanulmány elkészítését írnánk elő. A változásnak számszerűsíthető rövid távú költségvetési kihatása nincs, ám a megváltozott prioritásokat idővel a támogatási rendszer átalakításának is követnie kell.

5.3.3. Természetközeli erdőgazdálkodás

Távlati célként a védett erdőkben maradéktalanul érvényesítenénk a védelmi célt, végrehajtanánk az ehhez szükséges intézményi változásokat. Megszüntetnénk a tarvágásokat és a nem őshonos fajokkal történő erdőtelepítéseket a védett területeken. A védelem alatt nem álló, gazdasági erdőkben is a természetközeli gazdálkodás elterjedését ösztönözzük, ezért a felújítási módok közül a folyamatos erdőborítást biztosító eljárásokat (Pro Silva, szálalás) támogatjuk. Megtiltanánk az erdők és természetes erdők termőhelyeire telepített ültetvények esetében a természetromboló erdőgazdasági technológiák alkalmazását (teljes talaj-előkészítés, prizmás tuskózás). Ahol a termőhelyi feltételek megfelelőek, a regenerációs szukcessziós folyamatokat segítve jelentős méretű új természetes erdőterületek létrehozását is támogatjuk a ma szántóként vagy fatermesztő parcellaként használt területek egy részén.

Az intézményrendszer megerősítését elsősorban abban a tekintetben tartjuk fontosnak, hogy minden erdészeti típusú beruházás előtt kötelező legyen hatásvizsgálatot készíteni, melynek intézményi kereteit a VM környezetvédelmi államtitkársága alatt felálló kutatási bázis biztosíthatja. Az erdészeti hatóságok (Állami Erdészeti Szolgálat) megerősítése mellett el kell fogadtatni a természet- és környezetvédő civil szervezetek ügyféli jogállásának elismerését. A nemzeti parkok esetében profiltisztításra van szükség: megmaradt hatósági feladataikat át kell adniuk a zöldhatóságnak, megfelelő jogosítványokat és lehetőségeket kell azonban kapniuk a területükön való természetvédelmi

kezelés, gazdálkodás végrehajtására. Hasonlóan fontos feladat a Natura 2000 területek kezeléséhez büdzsét rendelni.

Mindezek forrását elsődlegesen az erdészeti támogatásokon belül az erdő-környezetvédelmi kifizetések részarányának növelésével, illetve az erdővédelmi járulék és különösen az erdőgazdálkodási bírság növelésével (az ellenőrzés és a beszedés hatékonyságának javításával – az eddigi FVM fejezet 13. címe) biztosítanánk, valamint a személyi jövedelemadó egy százalékának kiemelt közcélra történő felajánlásakor ismét választhatóvá tennénk a természetközeli erdőgazdálkodást, amit megszüntetése előtt, 2007-ben az adózók 220 millió forinttal támogattak.

5.4. A javasolt lépések fedezete

A környezetvédelmi termékdíjak esetében 79–80 milliárd forintos bevételt hozhat a mai termékdíjvolumenek mellett, ha eltörlik a mentességeket. Ha csökkentik a termékdíj, (10–25%-os mértékben, anyagfajtától függően), akkor csak 60–65 milliárd forint folyhat be. Ha a termékdíjat kivetik az információhordozó papírokra is, az további 8–10 milliárd forintot jelenthet. Ez alól mentességet csak a több iskolaéven át használható tankönyvek kapnának. Ugyanakkor a kenőolajok, illetve a csomagolóanyagok termékdíjához képest az akkumulátoroké, illetve a gumiabroncsoké irreálisan alacsony, ezeken a területeken emelésre is lehetőség van, ami további milliárdos nagyságrendű bevételt hozhat. Mindemellett jelenleg 17 milliárd forintot fordítanak a koordináló szervezetek gyűjtésre és hasznosításra, miközben a reális összeg 25 milliárd lenne.

A landfill tax típusú adó bevezetésével jelentős bevételre számítunk. Magyarországon évente 4,2 millió tonna TSZH-t raknak le. Erre a hulladékmennyiségre fokozatosan kellene ráterhelni az új adót. Ha 3000 Ft/t adóval kalkulálunk, akkor 12 milliárdos az éves bevétel, így egy háztartásra kb. 1500 Ft/év jut, ami elviselhető többlettehernek tekinthető. A környezetvédelmi bírságok összege a tavalyi 500 millió forintról érdemi ellenőrzési és behajtási tevékenység mellett egy nagyságrenddel 5 milliárd forintra javítható. Ez a bevétel biztosíthatná az intézményfejlesztési feladatok forrását.

6. A közösségi intézmények megerősítése: átláthatóság és erőszakmentesség

6.1. Bevezetés

Az LMP három politikai alapelve a fenntarthatóság, igazságosság és a részvétel. Ebből a hármasságból jelen fejezetekben értelemszerűen a részvétel kap elsődleges hangsúlyt: első három és részben a negyedik prioritásunk is ebből vezethető le. Az igazságosság, vagy az ebből következő jogegyenlőségi alapelv indukálja részben a negyedik, továbbá az ötödik prioritást. Módosító javaslatainkat a költségvetési vitában így az alábbi öt prioritás határozza meg.

Az első prioritás az átláthatóság. A közigazgatási és bírósági informatikai rendszerek fejlesztése nélkül a közhatalom átlátható működése a gyakorlatban illúzió marad; egy hatékony antikorrupciós stratégiához elengedhetetlen, hogy az Állami Számvevőszéket az antikorrupciós fellépés centrumává tegyük. A második prioritás a kormányzati hatékonyság. Az állam erőszak-monopóliumát gyakorló és a közösség által alkotott szabályok érvényre juttatásában meghatározó szerepet játszó rendőrség a működésképtelenség határán áll. Ott erőszakoskodó, ahol a jog azt nem engedi, míg máskor a polgár hiába várja a tehetetlen állami erőszakszervezet, nyomozóhatóság segítségét. A rendőri állomány nagy része méltatlan körülmények között dolgozik, sokan a korkedvezményes nyugdíjat várják, s azt követően a közpénzen megszerzett tudást a magánszektorban kamatoztatják. A kormányzati hatékonyságot is növeli, ha a közhatalmi szervek hozzáférhetnek a döntésüket megalapozó, feladatellátásukat segítő, de más szervnél fellelhető információkhoz. Ma ennek igen gyakran technikai akadálya van.

A harmadik prioritás a fékek és ellensúlyok elve. A parlament ma nem képes megfelelően ellenőrizni a végrehajtó hatalmat, ezért szükséges a két parlamenti ellenőrző szerv, a számvevőszék és az ombudsmani rendszer megerősítése, érzékenyítése. A polgárok jól informált politikai részvételének és egyenlő méltóságuk tiszteletben tartásának egyaránt feltétele a joghoz való egyenlő hozzáférés biztosítása. Ez egyszerre indukálja a jogszabályokhoz, bírói

döntésekhez való egyenlő hozzáférés elősegítését (a kormányzati, bírósági informatika fejlesztése ezt a célt is szolgálja); a jogkereső szegények számára a jogi segítségnyújtást; az elfojtott, látens mindennapi jogsértések felszínre hozatalát (ezt szolgálhatja az ombudsmani struktúra további differenciálása). A negyedik prioritás a helyreállító igazságszolgáltatás. Ez a represszív büntetőpolitikával szembeállítható; a társadalmi kohéziót erősítő helyreállító igazságszolgáltatás négy pillére a bűnmegelőzés, a jogi segítségnyújtás, a pártfogói és mediátori hálózat, valamint az áldozatsegítés. Ötödik prioritásunk a fenntarthatóság, melynek jegyében támogatjuk az energiaracionalizálási programokat, amelyek közvetve megtakarításokkal járnak.

6.2. Államépítés-csomag

A magyar társadalomban és gazdaságban számos fontos feladat vár már rövid távon, a 2011-es költségvetési évben megoldásra. De talán nem túlzás azt állítani, hogy mindezek közül a legsürgetőbb az elmúlt két évtizedben szétzilálódott közösségi védelmi rendszerek újjáépítése. A társadalom védtelensége nyilvánult meg a kolontári vörösiszap-katasztrófában, a lakáshitelesek ellehetetlenülésében vagy egyes nagyvállalatok tisztességtelen eljárásában saját munkavállalóikkal szemben.

A közösség életét kormányzó szabályok ugyanakkor mindenkire érvényesek. Elfogadhatatlan, hogy ez az alapvető demokratikus érték nem, vagy csak részlegesen érvényesüljön azért, mert a szabályok fölötti őrködésre hivatott intézmények nem kapnak megfelelő támogatást munkájukhoz. Az LMP ezért elsődleges feladatának tekinti, hogy a közösség ezen alulfinanszírozott önvédelmi szerveit a rájuk bízott feladattal arányos forrásokhoz juttassa. Az ütőképes hatósági munka alapvető feltétele a kontraszelekció megállítása, a megfelelően kvalifikált pályakezdők közszolgálatba vonzása, a hatékony munkavégzéshez szükséges dologi kiadások és beruházások fedezetének biztosítása. Ennek érdekében az államépítés-csomag kiterjedne az államigazgatás egészére.

Az APEH és a VPOP összevonásával létrejövő intézmény jelenti a legnagyobb kiadási tételt a csomagban a maga összesen majd 130 milliárd forintos kiadási főösszegével. Nem támogatjuk a vagyonosodási vizsgálatok felfüggesztését: ezek jelentős bővítése szükséges, melyre többletforrást is biztosítani kell.

Ennek indoka az, hogy kutatások szerint az adóelkerüléshez szokott lakosság alacsonyabb adókulcs esetén sem fogja abbahagyni bejáratott szokásait, azaz annak gazdaságfehérítő hatás erősen kérdéses. Az adómorál javításához az adóhatóság megerősítése, az Európai Unióban de facto és a de jure adóparadicsomok elleni együttes fellépés szükséges. Szükséges továbbá a vagyonosodási vizsgálatok lefolytatásához szükséges intézményrendszer és jogszabályi felhatalmazottság megteremtése, valamint a jövedelem-, ingatlan- és autónyilvántartás egy kézbe történő összevezetése.

Szükséges a közigazgatási és bírósági informatikai rendszerek fejlesztése. Ennek érdekében a VI. fejezetnél új fejezeti kezelésű előirányzatot nyitunk az igazságszolgáltatás informatikai fejlesztésére: 0,2 milliárd Ft. A X. fejezetben, a kormányzati informatikai rendszerek és a közháló alapszolgáltatásainak biztosítása feladatsor költségvetését reálértékben 0,326 milliárd Ft-tal növeljük. A XIV. fejezetben, az Informatikai rendszerekkel összefüggő kötelezettségek sort reálértékben 0,72 milliárd Ft-tal növeljük.

Az V. fejezetben új fejezeti kezelésű előirányzatot nyitunk az Állami Számvevőszék stratégiai korrupció-ellenes feladataira és kutatásaira, 0,06 milliárd Ft összeggel. A IV. fejezet költségvetését reálértékben 0,2 milliárd Ft-tal növeljük, mely összeg az ombudsmani rendszer további differenciálását (új szakombudsmanok) vetítheti előre.

A bírói és ügyészi jövedelmek befagyasztásánál a szolgálati, jogállási törvények előmeneteli automatizmusaihoz hozzá kell nyúlni (megj.: befagyasztásra már volt példa az előző években). A Szabadalmi Hivatal és más szervezetek bevételeinek növelésére részben törvény-, részben pedig rendeletmódosítással van lehetőség. Ennek során lehetőség van a kkv-szektor és a nagyvállalkozások, valamint az átláthatóságot biztosító és az üzleti jellegű szolgáltatások közötti különbségtételre, ergo nem minden bevételi formát kell egységesen 10%-al növelni.

Cél a környezet-, természetvédelmi és vízügyi igazgatóságok, a növény-, állategészségügyi és élelmiszerbiztonsági, valamint az erdészeti hatóságok megerősítése, a terepi jelenlét és a kellő ellenőrzési kapacitás biztosításával. Ez az intézkedéscsomag több száz fős létszámbővítést, valamint eszköz- és

infrastruktúrafejlesztést (kommunikáció, informatika, járművek stb.) jelent, költségben pedig a jelenlegi 16,5 milliárd forint helyett mintegy 20 milliárdot. Továbbá természetvédelemben új hatósági szervként megjelennek a fegyveres természetőrök (rangerek). Az eddigi természetvédelmi őrszolgálat betagozódik a nemzeti parkokra, alapvetően területkezelési feladatokra. Jelentősen erősíteni kell ugyanakkor a nemzeti parkok felügyeleti, illetve tanácsadási funkcióit a védett területeken gazdálkodók (Natura 2000 stb.) érdekében, illetve az agrár-környezetvédelem területén.

A pártok költségvetési támogatásának reálértéken való megváltoztatását a párt- és kampányfinanszírozás törvényi rendezésével együtt tudjuk elképzelni.

6.3. Bűnmegelőzés, rendőrség

A legfontosabb javaslatunk a belügyi területen a rendőrség személyi és dologi fejlesztése. A 2010-es költségvetés XIV. fejezet 7. sorában a Rendőrség személyi, dologi kiadásait, a járulékterhekkel együtt, reálértékben 6%-kal növelnénk, ami 12,84 milliárd forint további kiadást jelent. Az LMP kidolgozás alatt álló rendészeti reformcsomagja a következő költségvetési évben próbaprogramok finanszírozását javasolja a mediáció, az elterelés és a tanúvédelem terén. Ezek az idei költségvetésben „Társadalmi bűnmegelőzéssel összefüggő kiadások, támogatások" címmel szerepelnek (XIV. fej. 6 jogcímcsoport). E rovatot a duplájára javasoljuk növelni, ami 34,8 milliós pluszt jelentene.

A harmadik fontos elem a helyreállító igazságszolgáltatás támogatása. A XIV. fejezet 20.1.6. sorában a bűnmegelőzési kiadásokat reálértékben 126 millió forinttal, a 20.1.4. sorban a jogi segítségnyújtásra fordítható összeget reálértékben 83 millió forinttal, a 20.1.5. sorban az áldozatsegítésre fordítható összeget reálértékben 127 millió forinttal növelnénk. A 3. sorban szereplő és a pártfogói, valamint a mentori hálózatot működtető Igazságügyi Hivatal költségvetését reálértékben 500 millió forinttal növelnénk. A fenntarthatósági szempontok érvényesítése érdekében a XIV. fejezet energiaracionalizálásról rendelkező 20.1.2. sorát reálértékben 77 millió forinttal bővítenénk. A rendőri állomány korkedvezményes nyugellátásának költségvetési kihatásait

jelentős mértékben, rövid távon, nem lehet alkotmányosan elfogadható módon mérsékelni, így az erre irányuló esetleges javaslatokat nem támogatjuk.

6.4. Nemzetközi kapcsolatok és védelempolitika

A Honvédelmi Minisztérium fejezetével kapcsolatos alapelvként indokoltnak látjuk a jelenlegi támogatási szint fenntartását. Ezzel együtt megvizsgálandó a belső átcsoportosítás a hivatásos állomány anyagi juttatásai javára. Az elmúlt évtizedben az új típusú haderő építését alapvetően a NATO-követelmények és működési elvek szabályozták. A haderőfejlesztés közvetlenül összefügg a NATO-integrációs feladatokkal, hiszen a Magyar Honvédség a szervezeti, technikai, vezetési modernizáción keresztül jut el („integrálódik") a fejlettebb NATO-országok korszerűségi színvonalához.

A NATO új stratégiai koncepciójának következtében előtérbe kerültek az erők időbeni alkalmazásának, a hatékony felderítésnek, a bevethetőségnek és mobilitásnak, a hatékony harci alkalmazásnak, a katonai vezetés, irányítás és kommunikáció fejlesztésének, a logisztikai fenntarthatóságnak és a túlélőképességnek a követelményei. Ehhez viszont nem csak a hadfelszerelés-fejlesztési programokra kell pénzt áldozni, hanem jelentősen növelni kellene a szakképzett és szakértő személyi állományt. Ennek céljából javasolt a hadfelszerelés-fejlesztési programokra szánt kiadások csökkentése, és a megtakarítás személyi kiadásokra, illetve missziós tevékenységekre történő fordítása.

A Külügyminisztérium fejezet esetében folyamatban van egy összehasonlító elemzés elkészítése a hasonló méretű államok külügyi költségvetéséről, melynek eredményei alapján fogalmazzuk majd meg módosítási javaslatainkat. Az Uniós Fejlesztések fejezettel kapcsolatos álláspontunkat a 3. fejezetben ismertettük.

6.5. A javasolt lépések fedezete

Az államépítéssel kapcsolatos javaslataink kisebb forrásigénnyel járnának, mint azt elsőre gondolhatnánk. Számos esetben (pl. Közbeszerzések Tanácsa, APEH, Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete) a megerősített kapacitások jó eséllyel kitermelnék saját költségeiket. Emellett az intézkedésekre fedezetet

jelenthet a kisebb azonnali forrásigényű közfeladatot ellátó intézmények és előirányzatok támogatásának nominális befagyasztása (ld. Köztársasági Elnöki Hivatal; Nemzeti Információ Infrastruktúrafejlesztési Intézet; lakossági tájékoztatási feladatok; közalapítványi támogatások).

Van lehetőség a bevételi előirányzatok növelésére legalább 10 százalékos mértékben számos helyen, így pl. a XIV. fejezet 16. sorában a Magyar Szabadalmi Hivatalnál. Számos közigazgatási szervezeti változtatást is szükségesnek tartunk, melyek közül kiemelkedik a jelentősebb saját forrás híján szakmailag indokolatlanul fenntartott elkülönült állami alapok (Wesselényi, Szülőföld, Kutatási és Technológiai Innovációs Alap) beolvasztása a központi költségvetésbe. A költségvetésben mindemellett felszabadul 3 milliárd forint, ami idén a képviselő-testület váltására volt beállítva, illetve majd 11 milliárd forint, ami az országgyűlési és önkormányzati választások lebonyolítását szolgálta.

A belügyi területen forrásigény szempontjából kétfelé csoportosíthatjuk a kiadási prioritásokat. A XIV. fejezet 7. sora jelenti a legnagyobb volument, összesen 12,84 milliárdos forrásigényt. Az összes többi kiadási prioritás forrásigénye 1,67 milliárd forint. Tekintettel arra, hogy összköltségvetési szinten a területre nem tervezünk többletforrásokat átcsoportosítani, elsősorban fejezeten belüli, másodsorban a közjogi részen (a 2010-es törvényben: I–VIII. és X. fejezetek – ide nem értve a polgári titkosszolgálatokat –, valamint a XIV. fejezet) belüli átcsoportosításokat hajtunk végre.

A rendőrségi bér- és járuléknövekmény forrását az alábbi komplex csomaggal teremtjük elő. A VI. fejezetben a bírósági, míg a VIII. fejezetben az ügyészségi alkalmazottak jövedelmeit befagyasztjuk. Ez a VI. fejezetben összesen 2,321 milliárd forintos megtakarítás. A III. fejezetben az Alkotmánybíróság kiadási főösszegét befagyasztjuk, ami 0,053 milliárdos költségcsökkentés. A X. fejezet 1.1. és 1.2. soraiban a MeH és a KSZF létszámának – indokolt – megfelezésével összesen 4,321 milliárdos megtakarítás érhető el. A X. fejezet 9.2.16. sorában feltüntetett sanghaji EXPO 2011-ben nem indokol további kiadásokat, ami 2,439 milliárdos megtakarítást eredményez. A XIV. fejezet 16. sorában – a rendőrség alapfeladatait érintő válságos helyzet miatt – az ún. „FBI-Akadémiától" 200 millió forint elvonása, míg a 20.2.3. sorban szereplő Országos Polgárőr Szövetségtől a 724 milliós támogatás teljes megvonása

indokolt. A hivatásos állomány korkedvezményes nyugellátásának fokozatos kivezetését meg kell kezdeni, a bér- és infrastruktúrafejlesztés miatt már jövő évben elvárható a jogosultság igénybevételének mérséklődése, ezért a XIV. fejezet 20.14. sorában szereplő hozzájárulás nominálértéken számolt 1%-os csökkentése kivitelezhető, ami 500 milliós megtakarítást eredményez. A majd 13 milliárdos rendőrségi bérnövekmény forrásigényét így kielégítettük.

A további intézkedésekre szintén a „sok kicsi sokra megy" elv alapján teremtenénk elő a forrást. Az I. fejezet 8. sorában, a párt- és kampányfinanszírozás rendezéséig a pártalapítványok támogatását befagyasztjuk, ami 157 millió forintos megtakarítást jelent. A 9.3.2 soron szereplő Puskás Tivadar Közalapítvány támogatásának erőteljes, 100 millió forintos megtakarítást eredményező visszafogását egyfelől a forráskoncentrációt igénylő központi informatikai fejlesztések, másfelől a szervezet szolgáltatásainak piaci kelendősége indokolja. A 9.3.3. soron szereplő Magyarországi Nemzeti Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány támogatásának jelentős, 200 millió forintos csökkentését azzal indokoljuk, hogy a kisebbségi identitás megőrzésének támogatása csak az egyes kisebbségek önkormányzatain, önszerveződésein, intézményein keresztül hatékony.

A honvédelmi tárca fejezetében 120 millió forint kiadás található, ami egyértelműen az egészséges élethez és sportoláshoz kapcsolódó kiadásokat takar a Honvéd Sportegyesület és a Magyar Futball Akadémia Alapítvány támogatásával. Az egészséges életmódra nevelő és a fiatal nemzedéket sportra, önfegyelemre és kitartásra ösztönző, oktató tevékenység és az ehhez szükséges dologi kiadásokat biztosító támogatások azonban nem lehetnek a honvédelmi tárca ilyen mértékű kiadásait alátámasztó célok és indokok, ezen kiadásokat más tárcák költségvetésében kell elkülöníteni, és a célzott felhasználásra elérhetővé tenni. Emellett indokolt 5%-al csökkenteni minden további társadalmi szervezet támogatását, kivéve a honvédelem terén működő szakszervezeteket illetve a Hadirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárvák Országos Nemzeti Szövetségét. Ezzel együtt a bérfejlesztés elsődleges fedezetét a hadfelszerelés-fejlesztési programok 10 százalékos csökkentése jelentheti.

7. A javaslatok összegzése és költségvetési hatásuk

Költségvetési alternatívánk makrogazdasági kiindulópontja szerint az ország aktuális helyzetében annak ellenére is elkerülhetetlen a költségvetési hiány csökkentése, hogy alig elhagyva az üzleti ciklus alsó fordulópontját a fiskális expanzió mellett is nyomós érvek szólhatnak. Ennek megfelelően elfogadjuk a kormány azon szándékát, hogy a 2010-es 3,8 százalékos GDP-arányos államháztartási hiányt jövőre legfeljebb 3 százalékosra csökkentse. Elsősorban a generációk közötti igazságosság szempontjait szem előtt tartva így elfogadja, hogy a jövőre várható reál GDP-növekedési többlet nyomán keletkező bevételeket elsődlegesen a deficitmutató javítására használjuk fel. Három százalékos növekedés mellett 300 milliárd forint fölötti mértékben bővülhetnek az államháztartás bevételei, ami minden mást tényezőt rögzítve meghaladja a hiánycsökkentési tervet így – a makrogazdasági előrejelzések bizonytalanságára tekintettel – bizonyos mértékű biztonsági tartalékot is magába foglal.

A 2010-re szóló költségvetési törvényhez viszonyítva egy deficitcsökkentő és centralizációsemleges javaslatcsomagot állítottunk össze. 2011-ben a 2010-ben 39 százalék körüli centralizációs ráta minimális mértékben, a GDP kevesebb mint fél százalékával növekedhet. Az elsősorban a járulékcsökkentések nyomán elért növekedési többlet ezt követően középtávon lehetőséget biztosíthat a centralizációs ráta csökkentésére is. A kormány által 2010 októberében benyújtott (valamint 2010 nyarán az Országgyűlés által elfogadott) adótörvény-tervezethez képest pedig már jelentős átrendezéseket irányoznánk elő.

Adóreform-javaslatunk két fő iránya a fenntarthatóság és a szolidaritás szempontjainak erősítése. Tekintettel arra, hogy nem fogadjuk el a kormány javaslatait a személyi jövedelemadó, a társasági adó és sok kisebb adónem esetében, ezek nem rontják az államháztartási egyensúlyt az LMP által javasolt alternatíva esetében. Hangsúlyozottan átmenetileg és a konkrét szabályozás átgondolása mellett elfogadjuk, hogy egyes magas jövedelmezőséget élvező szektorok különadókat fizessenek. A környezetterhelés valódi költségeit felszínre hozó ökoadók mellett ezek jelenthetik az LMP országgyűlési választási programjának egyik legfontosabb célkitűzését, egy nagyarányú,

5 százalékpontos járulékcsökkentés fedezetét. Tekintettel arra, hogy a megemelt mértékű ökoadók beszedése az első években az átlagosnál nagyobb kockázatot rejt magában, ezért indokolt emellett egy jelentősebb stabilitási tartalék képzése is.

2. tábla – Az LMP fontosabb költségvetési javaslatcsomagjai (milliárd forint, pénzforgalmi szemléletben 2011)

	Egyenlegjavító tételek		**Egyenlegrontó tételek**	
2010-es költségvetési törvényhez képest	Fenntarthatósági elemek a közteherviselésben I.: ökoadók (pl. cégautó, bányajáradék, üzemanyag, távhő áfa)	140	Egészségügyi csomag	50
	Fenntarthatósági elemek a közteherviselésben II.: termékdíjak, lerakási adó, és bírságok	80	Környezetpolitikai csomag	80
			Oktatási és szociális csomag	10
			Távhő-bevétel szociális kompenzáció	10
Év közben 2011-re bejelentett intézkedések	Bankadó	125	Járulékcsökkentés	300
	Szektorális adók	165	Stabilitási tartalék	80
	Egyéb adók (pl. jövedéki adó, tőkejövedelmek, örökösödési illeték)	20		
Egyenleg 2011-re, 2010-hez képest	Egyenlegjavítás összesen	530	Egyenlegromlás összesen	530